

ellene 200-an s így a javaslat másodikban is, ezuttal 9 szavazattal, elbukott.

A törvényjavaslat fölött folytatott vitában, részint ezuttal, részint már az első alkalommal, többen vettek részt közéletünk ismertebb alakjai közül. Így a javaslat mellett fölszóltak gróf Andrássy Gyula, volt miniszterelnök és közös külügyminiszter, báró Vay Miklós koronaőr, — ellene az ország primása, Haynald kalocsai bíbornok-érsek, Samassa egri érsek, Schlauch szatmári püspök, gróf Cziráky János tárnokmester, stb. stb.

Mindezeket más alkalmakból ismeri a Vasárnapi Ujság közönsége. Ezuttal a főrendiház azon tagjaiból kívánunk bemutatni néhányat, kiknek az említett törvényjavaslat fölötti vitában és a kérdés körül kifejtett mozgalmában amazok mellett is jelentékeny része volt és a kik a lapok olvasó közönségének vagy éppen nem, vagy csak régebben voltak bemutatva.

GRÓF ZICHY NÁNDOR.

Ugy emlegették, mint a főrendiházban a vegyes házasságokról szóló törvényjavaslat ellen tömörült ellenzék legbuzgóbb szervezőjét, vezérét.

Annai bizonyos, hogy ha a főrendiháznak csupán azok a tagjai követnék is, a kik nevét viselik, már is akkora pártnak lenne a feje, melynek magatartása a javaslatok sorsára semmi parlamentben nem lehetne közönyös. A Zichy-család ugyanis az, melynek a főrendiházban legnagyobb számmal vannak tagjai Magyarországon valamennyi főuri nemzetségei között. Többen vannak harminczánál, s a kik ezek közül szavazati jogukat ezuttal gyakorolták, egytől egyik a javaslat ellen szavaztak.

Gróf Zichy Nándor 1829-ben Pozsonyban született. Atyja György, anyja Pálffy Ludovika grófnő, szép tehetségű gyermeküket nagy gondal, házilag neveltették a tudomány minden ágában. Szebenyi Pál, Nehrebeczky Sándor, később miniszteri tanácsos, voltak tanárai, míg Bula Theofil, jelenlegi zirczi perjel, vezette valáserkölcsei nevelését.

A diplomáciai pályára készülvén, szülői később Bécsbe adták, hol az ottani egyetemen elvégezvén politikai-juridikai tanulmányait, a magyar jogi tantárgyak befejezése után mindezekből a vizsgákat letette s a filozófiai tanszékben tudori kalapot nyert.

A választott pályáról azonban csakhamar leszólták nagy terjedelmű birtokainak kezelési gondoljai s most annál nagyobb gonddal fordult a gazdasági szakma felé. Nagyobb utazásokat tett a külföldön gazdasági tanulmányok czéljából, s szerzett tapasztalatait magyar lapokban tette közzé.

Csakhamar ismeretessé lön itthon az ifjú gróf Zichy Nándor neve, mint olyané, ki nemzetgazdasági ismereteit nem csak irodalmilag terjeszti, de azokat a gyakorlati életben is hasznosítani törekszik. Az országos gazdasági egyesület, melyben akkor az ország annyi kitűnősége foglalt helyet, statisztikai és közgazdasági szakosztályának Lónyay Menyhért mellett őt választá meg alelnökévé. Ő ezt nem tekintve pusztán kitüntetésnek, kötelességek tudatát kötötte ez állásához. Nemsokára ott találjuk őt a nemzeti vagyonosodást czélzó intézetek legnevezetesebbjeinek vezérkarában. Ugyancsak az országos gazdasági egyesületnél elnöke a juhászati szakosztályának s tagja igazgató választmányának. Ő hozza szőnyegre a közgazdasági szakosztályban legelőször a szabad kereskedés eszméjét s ő általa nyújtják be az angol kamarák az emlékiratot, melyben az ausztriai birodalmat a kereskedési szabadság jóvoltáról igye-

kezőven meggyőzni, annak elfogadására a magyarokat is fölszóltják. Zichy Nándor maga lelkesen küzd ez eszme mellett a gazdasági és politikai lapokban és röpiratokban. Egyik főtevezője lesz a földhitelintézet, a fehérmegyei gazdasági egyesület megalakításának, elnöke a fehér-vegyesprem-tolnamegyei Sárret-szabályozó társulatnak, igazgatója a fehérmegyei takarékpénztárnak, elnöke a székesfehérvári kereskedelmi banknak, később a hitelbank igazgató tanácsának tagja, kezdeményezője több ma már forgalomban levő vaspályának és egyiknek kormányzója — és a mellett első virilista is több megyében, a többi közt a számos nagybirtokosairól híres Fehérbén is, ki részint a saját, részint a család terjedelmes birtokait ritka gondal és lelkiismeretességgel kezeli, gazdaságait mintaserükké emeli.

Az abszolút kormány több ízben fölszóltotta, hogy a politikai életben közreműködjék. Fehérmegye kormányzatával is megkínáltott. Mindezt azonban visszautasította. Teljesen együtt érzett a jó hazafiakkal, kik az elnyomás ellen méltatlankodtak s az alkotmányos elethez viszatérés kísérletének fölvilánásaiban mindig élénken tiltakozott a jogtartás nélküli kiegészítés ellen.

1861-ben képviselőnek szólítottott föl Fehérmegyei várali kerülete részéről. Ezt azonban Salamon Lajosnak hagyván, alispánná választott. Majd a Mailáth-Sennyey provizorium alatt a helytartótanács alelnöke lett.

1863-ban a jogfeladás nélküli kiegyezésről «Hon»-ba írott czikke miatt, e lap szerkesztőjével, Jókai Mórral együtt, börtönre s egyuttal kamarási méltósága és grófi czime elvesztésére ítéltetett. Az ítélet egy évre szólt, de később néhány heti fogságra enyhítették. Kamarási kulesát azonban csak 1865-ben sikerült visszanyernie. S nemsokára aztán, a Mailáth-Sennyey provizorium alatt, a helytartó-tanács alelnöke lett.

A kiegyezési és az azt követő országgyűlésen a ráczalmási kerületet képviselte, mint a Deák-párt híve. 1875-ben Székes-Fehérvár választá országgyűlési képviselőjének. A fuzió után a Sennyey alatt alakult képviselőházi konzervatív párthoz számítottott s annak egyik főtámasza volt. Utóbb a főrendiházban erős ellenzéki állást foglalt. Az agrárius törekvések szószólója. Sürgeti ismételve a főrendiház szervezését.

A katolikus autonomia tárgyában összehívott tanácskozásonál azoknak szervezője és előkészítő munkálataiban vett tevékeny részt, mint a fehérvári kerület küldöttje.

A gazdasági téren mindenkor a szervezkedést, a társulást szerette; e mellett, mint egy jó ismerője írja nekünk, a nevelésügy, a jogélet, a közigazgatás fejlesztésében, sajátos viszonyainknak megfelelő reformokban s a kérdéseknek gyakorlati haszonnal történő megoldásában keresi nemzeti létünk biztosítékait.

Zichy Nándor tételődő fő, a ki minden kérdésnek valamennyi pro s contra érveit latolgatja és felsorolja beszédében, azért mint szónok lassan halad előre s a hallgató soká nem tudja, mi mellett nyilatkozik.

GRÓF KEGLEVICH ISTVÁN.

A keresztények és zsidók között, valamint a külföldön köteendő polgári házasságról szóló törvényjavaslat fölött a főrendiházban kifejtett vita alkalmával a javaslat mellett nyilatkozó szónokok között a gr. Andrássy Gyula és br. Vay Miklós beszédei mellett is általános feltűnést keltett a gr. Keglevich Istváné.

Biztos, határozott föllépése, könnyed, erőszakolatlan előadási módora, előadásának rendkívüli világossága, érveinek ügyes megválasztása és csoportosítása, a komoly hang, mely azonban olykor elmés, maró gunynyal is vegyül, — azonnal elárulták benne az öntudatosan gondolkozó főt és erős logikust, ki tárgyát jól meghányta-vette. Hanghordozása, gesztusai, melyekkel a szavakat kíséri, a szóvirágoknak czélzatos kerülése, de még a szó füzésében olykor mutatkozó pongyolaság is rendkívül emlékeztetnek Tisza Kálmán előadási módorára, csak hogy hangja sokkal üdebb és áthatóbb.

Egy óráig tartó beszédével egy teljesen rutinizott, kész szónoknak mutatta be magát, a mi sokakra volt meglepő, kik ez uttal találkoztak vele először a nyilvánosság terén.

A kik azonban a gazdasági tevékenységnek inkább a sodrában vannak, azokat gróf Keglevich István e föllépése és határozott szónoki sikere nem lephette meg. Ő, dacára aránylag még ifjú korának, nem unozte a nyilvánosság terén s tevékenységének e szakmában már korábban voltak említésre méltó eredményei.

Szereplése a gazdasági téren 1880-ban vette kezdetét, midőn a rég szunnyadó bars megyei gazdasági egyesület elnökévé választá meg. Az új elnök törhetetlen erélye és kitartása volt az, a mi a bars megyei gazdasági egyesület az ország hasonló szövetei között a legelső sorába emel. Sikerült belevonnia a megye értelmiségének tekintélyes számát, a mi lehetővé tette, hogy aránylag rövid idő alatt figyelemre méltó alkotásokkal tegye ismertté működését. Tömegesen hozta a tenyészállatokat, látta a kisbirtokosokat takarmányvetőmaggal, mi által hatalmas lendületet adott a megyében az állattenyésztésnek; de különösen áldásos működést fejtett ki a hitelszövetkezetek szervezésével, melyekből két év alatt öt köszönhető a gazdasági egyesület, de kivált buzgó elnöke kezdeményezésének létrejöttét. A mellett, hogy az ő terve szerint alakult hitelszövetkezetek nagy mértékben gyarapították a forgó tőkét, a kisbirtokosoknak nyújtott, eddig nem ismert mértékben olcsó hitel közvetlen emelő hatással volt a gazdasági termelés fokozására. — Fölállította továbbá a zsitva-ujfalusi földműves-iskolát, a biztosítására szolgáló alapot is összegyűjtven, s több irányban hatott kezdeményezőleg és teljes sikerrel.

Mindezeket főként gróf Keglevich István rendkívüli erélyének, buzgóságának és munkáságának lehetett köszönni, a ki ezenfelül is számos irányban hatott jótékonyan a társadalmi téren. Így a többi közt megallapította az aranyos-maróti kórházat, maga adván hozzá 20 ezer forintot, továbbá a kisededővödát, melynek alapjához hatezer forinttal járult, kezdeményezte a tüzoltó egyesület, stb. Éles ítélete, gyors felfogása hamar fölismertette vele a helyest és kivihető, szívós ragaszkodása határozatához pedig testté változtatta a fölfogott eszmét.

Leles buzgalommal fogott 1883-ban a nagy jövővel biztató «magyar bortermelői országos szövetekezet» megalakításához, melyet most a szüretelők szövetekezetének létrehozásával kíván újjászervezni. A szőlőtermelés és bortermelés terén nemsoká elméletileg, mint uttörő, mint kezdeményező működik, hanem maga is egyike az ország legpraktikusabb szőlőtermelőinek és borászainak. Tapolcsányi szőlője mintaszerűség tekintetében miveltebb országokban is elismeréssel találkoznak s borai a gondos kezelés folytán magas és biztos értékesítésre találnak a külföldön is. Az országos gazdasági egyesületben a borászati szakosztály elnöke, a szesztermelői országos egyesületének alelnöke, a bortermelői szövetekezetének vezérigazgatója.

Gróf Keglevich István 1840-ben Bécsben született, hol tanulmányai végeztével 1857-ben katona lett, de már az olasz háború után kilépett a katonai szolgálatból. 1861-ben korjegyzője volt a főrendiháznak s 1865-ben képviselőnek választott, a mikor is az Apponyi-fele pártárryalathoz tartozott. Csak a miniszterium kinevezéséig volt azonban képviselő, akkor, a konzervatív párt szétbontásával, éppen a miniszterium kinevezése napján, letette mandátumát s azóta nem volt a képviselőház tagja.

A főrendiházban azonban a gyakrabban látható és olykor föl is szólaló tagok közé tartozik. Ellenzéki állást foglal a kormány-nyal szemben, kivált a közgazdasági kérdésekben, — a vegyes házasság kérdésében azonban a kormány mellett nem csak szavazott, de, mint érintők, hatásos beszédet is tartott.

Keglevich István különben nem is számítható a szorosán vett konzervatívok, legalább nem az ó-konzervatívok sorába. A megyei kérdésben például mindig a legliberalisabb álláspontot foglalja el és sok tekintetben demokrata fölfogást tanúsít, nem annyira szavaiban, mint gyakorlati életelvéiben. Ordót soha el nem fogadott, a bortermelői szövetekezetének ügyeit oly buzgósággal és pontossággal vezeti, mint valamely lelkiismeretes hivatalnok, gyermekeit oly irányban neveli, hogy tanuljanak s eszök után is boldogulhassanak, — egyik fia Würzburgban chemiai doctoraturára készül, — s általában a polgári foglalkozásokat nem csak becsüli, de maga is gyakorlatilag űzi.

A VILÁG KERKE MEG NEM ÁLL.

Mi van nagyobb a széles, nagy világnál.
A mely magába mindent befogad?
És mily parányi ahhoz egy virágzás,
Mint bérezhez mérve röpke gondolat.
A szív, — nagy mindensége, — nagyobb tenálad,
Hisz téged az, mint gyűrtű átvéze,
Hát még ha lángoló szerelme árad,
Azt hinnék róla: örök élte lesz . . .
S a szív s szerelme mégis sirba száll:
De a világ kerke meg nem áll.

Oly szép valál bár, mint volt Kleopátra,
Didó, Heléna árnyaid csupán,
Fényűgarakból úszályt hagyva hátra
Ragyogva lejtő csillag nyomán:
Tekintetedől ezek reszketének,
Sovárva édes pillantásodat,
Miattad zeng bívós, bájos ének,
Elődbe omla minden hódolat . . .
És rád lehelve a fagyos halál:
Hajh, a világ kerke meg nem áll!

Oly gazdag vagy, hogy Krózus s Dáriusnak
Minden kincsét egy kézben hordozod.
Királyok, népek mind neked hódolnak,
Holott kamatra pénzeket adod,
Gyémánt-ésó hull aranyos telkedre,
Ezüstből verve házad oldala.
De vendég jó, s nem is kér, hogy ereszd be;
Te kérleled — de nem hajl alkura . . .
A kincs megoszlik, és te csak valál:
És a világ kerke meg nem áll.

Hannibal, Xerxes, Caesar, s Attilának
Népek hozának győzedelmi bért,
Nagy Sándornak s Lajosnak hódolának.
Napoleon szerzett elég babért,
Nyögött a föld, hol sergők elvonúla,
Százerek vére mosta a mezőt.
S Karthágó, Trója óriási romja
A világ kőpén hagyott-e redőt? . . .
Meg sem döccenti száz ezer halál:
Mert a világ kerke meg nem áll.

Humboldt, Guttenberg, Newton és Fauszok!
Plátó, Kolumbus, Szokratész, Mozart!
Bár egy öröklet óta már alszotok,
Idő, ényészet néktek meg nem árt:
Homér és Dante, művetekben éltek,
Bírván a földet, poklot és eget;
Mit Archimédész földön kül nem érhet —
A Megváltó kere szűttan lette meg.
S a legnagyobbak elmúlásánál
A világ gyors kereke meg nem áll.

A föld nagy üstje — mint örök pokolnak
Gyilkos kénárja — lángban egyre forr,
A tűz a vízzel benne egybeolvad,
A tájra láva rombolón omló,
S mélyen temetve Pompéj, Herkulánnum.
Másként a tűztől a föld megreped,
És Zsodoma, Gomorra multja álom.
Özönvizet hoz majd egy fergeteg,
S Szeged, Iszkhia viz-s kösírba száll:
De a világ kereke meg nem áll.

JANKAL.

SZÉKELY TÁMAD, SZÉKELY BÁNJA.

Történelmi bevezető a XVII. századból.

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

(Folytatás.)

Harmadik kancsó bor.

Székely Mózes elkezdett dörmögni, a mit ő suttogásnak gondolt, de a mitől tulajdonképp ideges embert kileme a hideg.

— Hát tudod no azt a bolond históriát . . .
Rábeszéltek, hogy elvegyem a Geréb András uram özvegyét — ezt a Dorottyát, a ki oda benn horkol; mert nem elég, hogy nappal mindig jár a szája, de éjjel is olyan zajt üt, hogy tábori zajnak vélné az ember. Vén volt, rút is volt; azt mondták, rám hal s megmarad a szép vagyon. Hal a négy fülű ördögöt; napról-napra erősebb a hangja, de még a kara is; még jó, hogy a multkor, hogy összevesztünk benn, én dugtam az ágy alá: de hogy jövőre nem ő dug-e, azt már nem tudom, mert Dorottyá asszonyom a holdnak első fertályában van, én meg az utolsóban; az én erőm fogy, az övé növekedik.

— Ennyi az egész? — fitymálodék Maróthy, — ha kiált, igérj neki arany kőöntyűt, ha birokra akar venni, guggolj le előtte, essék át rajtad.

— Hehehe! Ez aztán jó tanács, — mond Székely oly hahotával, hogy rengett bele a bástya, de aztán hirtelen összehuzta magát, kétségbeesett arcot vágott, a mennyiben ezt a tenger szakállszőrből valaki kivethette; fényes fekete szeméi pedig eltűntek a láthatárról.

— Ha csak ennyi volna, — sóhajtja egy nehez korty után.

— Még több is van? — kérdi Maróthy oly nagyot hörpente, hogy maga a kancsó is a lenyeletes veszedelmében forgott.

— Hát nem halottad? Most Rákóczi iskális direktora, Toldalaj János uram pörrel köt bele az én kedves életpárom jószágába, és jól tudjuk, ezeknek mi szokott a vége lenni: a jószágot elviszi a Patak, a csuf vénasszony itt marad a nyakamon!

— No kenyeres, — kiált Maróthy, — erre ugyan elmondható, hogy se pénz, se posztó! Ezt mondta a szerencsétlen hosszukezü ember s barátja jobb vállára akart ütni, de a mértéket újból elhibázta, nagy vörös kezével olyan hatalmas sapkát nyomott a kis ember fejére, hogy annak szeméi menten elsötétültek és szája levegőt után kezdett kapkodni.

Maróthy sietett a kancsóval a csap alá s innen barátja segítségére; elég is volt pár kanálnyi a hideg italból külső használatra, a többi aztán belgyógyászatilag használták fel.

Negyedik kancsó.

— Mondanék én valamit, ha zsendély nem lenne a házon, — mond Maróthy, jó nagyot huzva az öreg kancsóból.

— Ugyan mit, kenyeres?

— Tyhűj, nagy dolog ám ez; nem lehet azt ugy csak egyszerre kibőfenteni, mert még a mondásáért is a fejünkkel játszunk.

— A manóba! Hát akkor ne szóljunk semmit, egye meg az egészet a toportyánféreg; mi pedig igyunk reája egyet.

— De nem addig ám az! — tört ki Maróthyból a virtus, — megérdemli az a dolog a beszédet!

— No megállj hát, — mondja Székely s felállva minden zeget-zugot körülnézett a szobában, még az ablakokon is kitekintett, pedig azok alatt 7 ölnyi mélység tátozott.

— Most már beszélhetsz, kenyeres, ha a falnak füle nincs, azt ugyan senki meg nem hallja.

Maróthy két hegyes vállát és két savószinű szemöldökét egyszerre rántotta fel hegyesre, mint mindannyiszor, ha nagyfontosságú dolgot akart mondani.

— Hát hallod, bajtárs; akár elejét, akár hátulját nézzem a mostani világnak: csak ugy tetszik nekem, mintha ezen a földön kitelt volna a mi esztendőnk.

— No, no, — mordul bele Székely Mózes, — csak mondd magadra cigány!

— Ne haragudj, kenyeres: bizony látom, a te sorod se megy sokkal jobban. Hanem persze ezt ugy értem, hogyha összedugott kézzel várjuk be sorsunkat. Még most csak megvagyunk valahogy: te fő, én alkirálybíró, s ha nem eszuran, cseppen. De már káposztavágáskor restauráció lesz ám, és ne legyen én Maróthy György, ha Rákóczi emberei mind a kettőnkét ki nem praktikáznak.

— Igaz, már gyűjtik is a feladást ellenünk, — mondja Székely Mózes a keserűség hangján. — De hát mi tévők legyünk?

Maróthy egész hosszúságában felállott és ünnepélyes hangon sápitá:

— Ki vagy te és ki vagyok én?

És e kérdéseket újra oly szerencsétlen akcióval kísérte, hogy Székelyt öklével éppen gymorszájon találta, hogy az mindkét kezével a gyöngédtelenül érintett helyre kapott és nagy ideig nem tudott szóhoz jutni. Ez azonban Maróthyt legkevesebbé sem feszélyezte.

— Te fejedelmi utód vagy kenyeres, és több mint valószínű hogy ha apád hosszu életű lett volna, most Erdély trónusán ülnél. Az én őseim pedig hadvezérek és bánok voltak és neveiket vérrrel írták be az ország krónikájába.

— Te meg piros borral, haszontalan leshütő, — visitott most egy hang az asszonyi osztály felől, és az ajtó nyílásában iszonyu Meduzafej jelent meg, száz ránczu bodros háló fejkötőben. — Reg tudom, hogy mindig rosszra esábitod az én jó uramat, te éhenkórász, te borszivó lopótök, te hosszukezü koczkajátékos! De ezzel a tiz körmömmel szedem ki a savószemedet, ha még egyszer ide mered hozni a pofádat!

Maróthy ünnepélyes pozitúrába tette magát, mely abból állott, hogy kutyémhez hasonló hosszú lábait lehetőleg szétvetette egymástól, hosszú karjait csipejére görbítette, mi által csakugyan közel jutott a kenderföldreke fölállítani szokott madárjésztek formájához.

— Hát az anyaszéknek nemes, nemzeti főkirálybirája, egy dieső fejedelemnek törvényes örököse nem tud-e rendet csinálni a saját házában, midőn országos dolgokról foly a tanácskozás?

Ez az interpelláció érzékenyen érintette Székely Mózes férfias büszkeségét, és keresve

keresvén, mit vágjon kedves élete párjának beakadikló fejéhez, szemei a kancsón akadtak meg.

Maróthy észrevette ez államsínyre irányuló szándék t és még idejében hozzákapt a kancsóhoz.

— Nem, kenyeres, azt nem engedem; ez nem volna méltó lovaghoz és fejedelmi utódhoz. Anyám asszonynak igaza van, ne háborgassuk az ő édes álmát, hanem mivel-hogy ugys or-szágos dolgokról beszélünk, me-

kely Mózes megemberelte magát, betaszította a beszédes asszonyságot halókamrájába, és az ajtóra öreg lakatot vetett.

— Tyhüj, — kiáltá aztán homlokáról a ve-rejtéket törülgetve és előbbi helyét elfoglalva, — ez nehéz munka volt, de már most legalább nyugodtan tanácskozhatunk.

— Azaz hogy muzsikaszó mellett, — mondja Maróthy, félíg huzva a kancsót, — de annál jobb, legalább a maga hangjától nem hall a miénkől semmit. Igyál pájtás, erősítsd

mindamellét oly nagy számmal gyűltek itt össze a japáni festmények és műemlékek, hogy maga a katalógus több mint 500 lapot vett igénybe s minden szakértőt, magát a kiállítás rendezőjét s a Párisban élő művelt japániakat is meglepte annak gazdagsága és valódi műbecse. A sajnáparti főváros művelt lakossága, mely pedig XIV. Lajos kora óta a művelt világ izlésé-nek csaknem korlátlan irányadója, seregestől tödült a kiállítás megtekintésére, tanulmányok és könyvek özöne jelent meg a japán művészet-ről s ezek közt Gonse Lajosnak a «Japáni mű-vészetéről» című munkája, mely csakhamar

Légyhajtó (vignette).

Patkányok játéka (vignette).

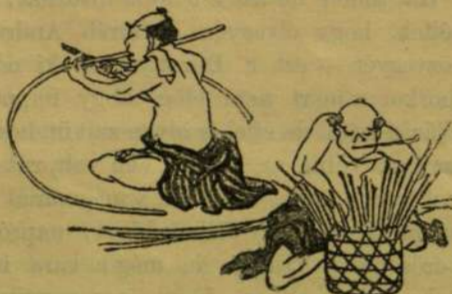
Tengeri nyul (vázlat).

Apáczák csoportja, Yosai rajza.

Sennin koosin, régi metszet után.

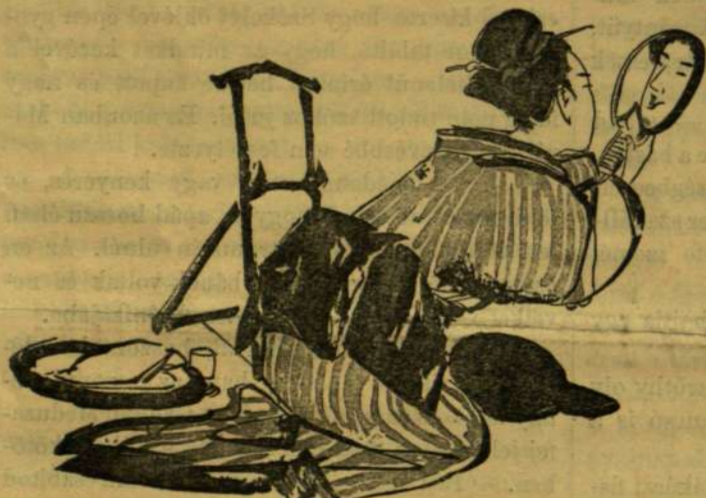
Kosárkészítő.

Vásárra menő paraszt, Hokkei rajza után.

Fiatal japáni nő.

Japáni nő a tükör előtt, Kiho metszése.

Faálaroz, Joman Démé metszése.

Tengeri nyul, Maratomi rajza.

Lakk-készítő, Hokusai rajza után.

JAPÁNI RAJZOK.

lyekről meg vagyon irva: hogy «mulier taceat in ecclesia»: vonuljunk át a székτανάσκόζás termébe, — én viszem a kancsót, te hozad át a hordót.

Sok fergeteg vonult már át az udvarhelyi vár felett, de még olyat soha sem ért meg ember, a milyen Doróttya asszony ajkairól kelt ki; nem hagyott az egy krajezárnai becsületet Maróthy kopasz fején, utoljára még a nem épen tündérlábakhoz szabott éjjeli papucsis is elő-repültek, melyektől Maróthy nagy bajjal tudta megmenteni legföltettebb kincsét, a teli kancsót. A dolog vége utoljára is az lett, hogy Szé-

meg a szived. Azután töltsd meg újra ezt az edényt és elmondom tervemet.

A JAPÁNI FESTÉSZETRŐL.

Nem csekély feltűnést keltett Európa művelt közönségénél az a kiállítás, melyet mult év végén Párisban, a rue de Séza nagy termében, Gonse Lajos, a «Gazette des Beaux-Arts» tudós szerkesztője, kizárólag a Párisban található régi japáni művekből rendezett. Minden más francia-zia vagy külföldi kiállító, sőt maga a mikádó birodalma is ki volt zárva a kiállításból, s

divatcikké lett s ma e szakban első rangu kut-forrás. A műiparosok és kereskedők is hódolat-tal ismerték el a japáni művészet számos elő-nyeit s pár hét óta Franciaország fővárosában, és később, mint rendszeren történni szokott, bizo-nyosan más helyeken is ismét divatba jő Japán művészetének kultusza.

A hatás titkát különben nagyrészt a tárgy ujdonsága magyarázza meg. Régi képekről s műipari termékekről volt ugyan szó a kiállítás-ban: azonban e régiségeket nagyrészt újból kel-lett fölfedezni. A japániak műipara, sajátos építkezése, magas tökélyre emelkedett műkerté-szete, sőt színházai is eléggé ismeretesek voltak ugyan, de festészetükről kevesebbet tudtunk.

JÉGTÖRÉS.

AZ ÖT SZELLEMEK TEMPLOMÁNAK BELSEJE KANTONBAN.

Reiss, kinek Japánról írt nagy műve kétségkívül a legjelesebb dolgozatok közé tartozik, melyek a „felkelő nap országáról” megjelentek, a japáni festészetből egyáltalán nem emlékezik meg; tudós hazánkia, a jelenlegi fiúmei kormányzó, gr. Zichy Ágost, a japáni művészetéről tartott a meltrán figyelmet ébresztett egyik akadémiai értekezésében is bőven szól a Buddha szobrokáról, részletesen emlékezik a törpe fákról és parányi kertekről, de a festészet inkább mellékes dolog különben elég terjedelmes értekezésében. Tulajdonképp maguk a japánok sem tudták még pár évvel ezelőtt, mily becses festészeti kincsek vannak; mohó vágyuk, hogy az európai divatot utánozzák, sok más régi nemzeti jelleg közül a festészetet is elnyomta. A japán művészek ma München, Páris és Róma remekművészeinek titkait tanulmányozzák csak mióta másfél évvel ezelőtt Tokióban az első kiállítás rendezték régi hazai művekből, kezdének ismét némileg visszatérni az elhagyott ösvényekre. Gonsse szellemes ötlete és jeles munkája, melyben, hogy mellékesen ezt is megemlítsük, mintegy 300, részben szines rajz van, e nemzetiség mozgalmának most európai keresztelését is megadta.

A figyelmet kellett kiállításból s Gonsse művének műmellékletei közül mi is bemutatunk néhányat olvasóinknak, hogy a régi dolgokról s általában a japánok művészetéről fogalmat nyújtsunk. Képeink aláírásai eléggé megmagyarázzák a tárgyakat, melyeket e képek ábrázolnak; mind megannyi az életből van véve s az egyetlen mythologiai vonatkozású tárgy, mely Sennint, e vigyorgó arcú, nagy, szőrös szakállú démont ábrázolja, szintén a mai élet ábrázolásával van összekötöttségben. Nem tagadjuk ugyan, hogy e kiválógas bizonyos tekintetben egyoldalú, a japánok festészetét régen is foglalkozott transzcendentalis dolgokkal s különösen a sárkányfej s egy sajtóságot tollazatu madár igen gyakran fordul elő náluk. De nem is említve, hogy e mythologiai jellegű alakokkal már Zichy Ágost gróf fennemlített műve eléggé megismertette olvasó közönségünket, a jelen kiállításánál szándékosan is mellőztük ezeket, mivel már ma is világosan kimutatható, hogy ez alakok nem az eredeti japán művészet alkotás eredményei, hanem a Buddha vallás képzelt tárgyaknak nagy tömegével együtt Khinából vándoroltak oda s honosították meg.

A japáni, ez életvidor s tevékeny emberfaj, művészetében is megtartotta realizmusát s azzal egybekötött humorát. A kínai és indiai, különben kétségkívül szintén rendkívül becses művészeti irányban a fantázia túlnyomó ereje uralodik s a japánit épen annak józsága, a természet részleteinek gondos megfigyelése s az egész alkotáson átömlő egészséges humor jellemzi. Ép ezért áll közelebb a mi fogalmainkhoz. Az a magasztos jellemvonás, melyet a renaissance s különösen az olasz quincecento honosított meg, hiányzik ugyan náluk s műveik első tekintetre idegenszerűeknek látszanak, de ha közelebbről tekintjük őket, lehetetlen meg nem szeretnünk s el nem ismernünk magas fejlődésüket. Olyformra helyet foglaltak el a művek a művészet-történelemben, mint az ó-német iskola, a Dürerek, Kranachok és Holbeinok művei, sőt bizonyos tekintetben még felelték is állanak. Nézzük meg például figyelmesen *Maratorni* sőtét, tömzsi alakú nyulját, vagy a lakkészítő parasztot *Hokusai*-tól, mennyi természeti hűség, mennyi genialitás van e dolgozatokban. *Hokkai* rajza, a piacra menő paraszt, kinek arcát széles, fordított talalaku kalapja miatt látni sem lehet, oly műalkotás, melyet jelenkori nagy művészek sem szégyenelhetnének magukénak vallani. Nincs e rajzok között egyetlen egy sem, melyről rögtön ne láthatnók, hogy az élet után készült s nincs egy sem, melyben az egészséges és nemes értelemben vett humor kifejezését ne szemlélnők. Mintha a régi japán festők már valódi akadémiaikon tanultak volna, hol figyelmeztették őket, hogy ne a szemük előtt levő tárgyakat, hanem az azokban rejülő életet igyekezzenek visszatükröztetni. Mindenik az élet nyilvánulását lesi meg. Ha mozdulatlan is alakjuk, élni látszik s e látszat ábrázolása még a tökéletlen technikai eszközök dacára is oly sikerült, hogy nem egy esetben kénytelenek vagyunk a japáni festőket valóban művészeknek ismerni el.

Képeink aláírásánál, a hol lehetett, a művészek neveit is kitüntettük. Ma még egészen

idegen hangzású s ismeretlen nevek ezek. De lehetséges, hogy a közel jövőben gyakrabban fogják emlegetni. Hozzáít, egy a mult században élt japán festő, kinek kora társadalmi életéből vett ábrázolásai a képek tárgyánál fogva is leginkább megragadták a párisiak figyelmét, a francia salonokban és hírlapokban már is gyakrabban emlegetik s divattá vált, hogy főbb műveiről is csak egy szóljanak, mint a hogy a korunk műkereskedői által városból városba hordott nagy műalkotásokról beszélni szoktak. Lehet, sőt nagyon valószínű, hogy a divat nem fog sokáig tartani, de a japáni művészet elismeretése nemcsak a divat dolga volt, hanem valódi műtörténelmi esemény s az eddig ismeretlen japáni művészek most feltámadva, állandó helyet kérnek és nyerneik is azokban a művekben, melyek az emberiség kulturális haladásának nyomaikat jelzik, tekintet nélkül a fajra és a zonára.

AZ EMBERISÉG ÖSLAKHELYE.

A mint egy jövőendő élet boldogságáról és reményeiről minden népnél találunk bizonyos hitkört, mely őket a napi élet sanynarúságai közt vigasztalja és egy jobb, eszményi léttel kecsgetti, úgy egy létűn aranykor hagyományairól is mindeniknél élnek vallások és mythikus képzetek, melyek az emberiség idylli állapotait festik egy régből, mesés korban. Különösen a kelet népeinél, az áriáknál, szemítáknál és turániáknál találunk ha-onló eszméket kifejlődve. És meglepő, hogy mind e különböző néphagyományok gyakran oly felőlő hasonlatosságokat mutatnak egymáshoz, hogy szinte kénytelenek vagyunk fölteni, mikép e mondák mindannyian egy közös forrásból vették eredetüket, mely a nyelvek és népek egységére mutat egy távolimultban, vagy pedig legalább is oly sűrű és élénk érintkezés kellett hogy fennálljon evez ősidőkben Ázsia különböző népei között, mely még a vallások hiedelmek világában is érintkező pontokat eredményezett.

Az elmúlt és a jövő paradicsomról szóló mondák azonban annyiban már eleve eltérnek egymástól, hogy míg ezek csak merőben a költői fantázia szüleményei a halhatatlanság meggyökerezett hitére támaszkodva, addig amazoknak mindig bizonyos tényleges, bár elmosódó történelmi háttérük is van. Szájhagyományok, melyeket apáról-fiúra adnak s melyek az emberi lélek benső és örök ösztöneinek képest mindig egy létűn jobb korral regélnék, mikor még az ősek más és szebb, termékenyebb és költőibb vidéken laktak. Nem egyéb ez, mint a népvándorlás megannyi történelmi emléke, élő átöröklése azon tudatnak, hogy minden nép valamely távoli vidékről vándorolt be oda, hol jelenleg él.

A genezisek őstementomi legendáját mindenki ismeri, hogyan teremtett isten egy édenkertet, s mint helyezte belé Ádámat, és az élet meg a tudás két fáját, melyek közül megtiltotta, hogy emehhez nyuljon. De Ádám éva ösztönzésére figyelmen kívül hagyta isten parancsát, beleharapott a tudás fájának gyümölcsébe, a mire aztán Jehova kiűzte őt a paradicsomból, hogy homloka izzadságával művelje a földet. A paradicsom bejárata elé pedig két lángoló kardu kherubot állított. A zsidók szintén távol keleten keresték elvesztett paradicsomukat s ugy képelték azt, mint termékeny talaju s hatalmas folyókkal átszelt pompás kertet.

A zsidókon kívül egy keleti népnél sem tartotta fenn magát oly híven a paradicsomi lakhelyről szóló monda, mint az irániáknál, kiknek idevonatkozó fogalmait összehasonlítás alapjúl vehetjük fel a többi szomszéd népek legendái közt. Közép-Ázsia fenlápályain, a Himalája, Karakorum, Küenlün, Hindukus hegyláncok hatalmas elágazásai közepe, fekszik a Pamir, vagy mint az ott tanyázó nomád kirgizek nevezik, a Bam-i-dunya — a világ felele. Ennek verőfényes magaslatain és mély torkolatai közt kellett hogy feküdjék az iráni hagyományok szerint az Ariana vaidza nevű nép őshazája, és ama boldog édeni hon, melynek hőse, *Jima* (sugarzó) regés király, még ma is Dsemsid név alatt ismeretes a perzsa regékben. Ha az Avesta egyik dalában erről a királyról olvassuk, hogy birodalmában nem száradt ki soha a víz, nem fagyott ki soha az étel, hogy nem volt sem hideg, sem meleg, sem agy-

kor, sem halál, kinek ne jutnának eszébe rögtön Ovidius és Hesiodus festései az aranykorszakról, midőn az emberek is még, az istenekhez hasonlóan, gond és kín nélkül éltek?

Jima birodalma az Ariana vaidza, melyet az áldott Datja, Samarkand és Bokhara folyója szel át, és a szent Ardiv, az Oxus öntöz. Itt jelent meg az istenek királya, Ormuzd, Jima előtt, és mint Jehova Noénak, neki is tudtál adta az özönvíz bekövetkezését, mely a bűnös emberiséget el fogja söpörni a föld színéről. Hanem Jima nemsokára megkedvelte a hazugságot s így elfordult istentől, mire aztán ő is elvesztette minden fényét, hatalmát és boldogságát s az iráni emberiség kénytelen volt odahagyni Ariana vaidzsát s nyugatibb vidékekre költözni.

Jima birodalma a magas Hara hegység legkinyulóbb csucsan, a Hukarján fekvűt. Hara elnevezés alatt a *Zend-Aveszta* az egész keleti hegységet érti, s a Hukarjából ered az irániak szent folyója, az Ardiv, vagy Oxus. Mivel pedig e folyó a Pamir tavaiából veszi eredetét, tehát a Hukarja alatt csak a Pamir érhető. A Harán Mithrának, a napistennek is pompás oszlopos palotája van, hol nincs se hideg, se hőség, sem nyomor, sem betegség, sem halál, sem öregység. E felfogás magyarázatához elég alapot szolgáltat annak tudása, hogy az Ardiv forrásánál az iráni monda szerint egy csodailévő fa, a fehér Hauma terem, mely halhatatlansá teszi az embert s ép azért ültették az istenek e megközelíthetetlen vidékekre. Van egy más növény is itt, a „mindenség magja”, mely minden növénynek csiráját magában hordja, s ha tavaszszal meleg eső hull alá, mindezt magával sodorja és buja, zöld tenyészetté fejti ki.

Felőlő a hasonlatosság tehát a héber és az iráni monda közt. Mindkettő az emberiség ártatlanságával hozza kapcsolatba a paradicsomi állapotot, mindkettőben a bűn változtatja meg az előbbi helyzetet, mindkettő keletre teszi az emberiség őslakhelyét, mindkettőbe az élet fája játsza a főszerepet s ha az irániak paradicsomjokát az Oxus, mint legáltalmasabb folyójuk forrásainál keresik, ugy ez eszükbe juttatja a bibliai megfelelő helyét a Ghon, Pison, Hiddekel és Frát négy nagy folyójáról, melyek az éden kertjében támadnak s minden földet körül folynak. Csak hogy az irániak, mint a kelethez közelebb lakó nép, világosabb fogalmakkal bírnak azokról az állapotokról, melyek a szemítáknál már alaktalanul mosódnak el.

De Elő-Ázsiának még egy harmadik nagy népcsoportja, a turáni is, valószínűleg szintén ama közös forrásból merítette az elvesztett paradicsomról szóló mondatit, mint az árja és a szemita. Az Amu és Sir tájékain nomád módra élő törökök közt szintén oly monda van forgalomban, mely az emberiség bölcsőjét ugyanazon hegyesorsort vidékére teszi, hol az Ariana vaidza fekvűt, itt éltek égis nyuló hegyek közt, a Thiansán völgyében, s a hegyek tele voltak drága érzekkel, de egy hatalmas tűz megolvastotta azokat, s utat nyitott a hegyfalakon át, melyen aztán a nép ki, nyugatra, vándorolt.

Hogy a paradicsom-monda az Indus és Ganges partjainál minő alakot öltött, azt a hinduk mondaköréből tanulhatjuk meg. Ha az irániáknál Jima, ezeknél viszont Jama volt az emberiség törzsetszaja, azzal a különbséggel, hogy benne nemcsak az elvesztett boldogságról szóló hagyomány, hanem a jövő életben vetett hit is meg van testesítve. Leszállt a halál nagy, ismeretlen birodalmába, de oda őt mindenki követni fogja, hogy vele örökön tartó, zavartalan boldogságot élvezzen.

Figyelemreméltó különbség itt még az is, hogy a hinduk a földi paradicsom székhelyét többé már nem keleten, hanem északon keresik. De ezzel is csak a nyugatázsiai népek hagyományait erősítik meg, mert az, a mi ezeknek keletre, nekik északra esik. Itt emelkedett szerintök Meru, az istenek hegye, Brahma városával, honnan a bibliai négy folyamának megfelelőleg szintén négy folyó özőnlük alá a világ mindenégy tája felé. Továbbá a Meru mögött foly a Rasa, a folyók anyja. Partjain terül el Uttarakurus tartománya, hol az első emberek boldogan és bűn nélkül éltek. Bizonyos, hogy a Rasa név is vagy a Jaxartest vagy az Oxust jelöli, s hogy így a hindu monda is lényegében csak az árja népek hagyományait támogatja. Mindent összevéve tehát, a Sir és Pama vidéke, a

Pamir magaslatai és a Thiansán völgyei közt kimerendő megközelítő hitelességgel az emberiség közös őslakóhelye.

A GYŐZTES BERTÓK.

— Elbeszélés. —

Irta SIENKIEWICZ HENRIK.

Lengyelből fordította: CSOPRY LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

Utaznak tovább. A merre a szem ellát, mindenütt zászlók lobognak. Némely állomáson várni kell a vonatnak, mert roppant sok a vonatok száma. Minden oldalról özőnlük a katonaság, hogy támogassa győzelmes testvéreit. A vonatokat zöld lombok díszítik. A díszások lándsáin bokréta pompáznak; ezeknek nagy része szintén lengyel. Néha ismert dallam üti meg füleiket, és Bertók és társai örömmel énekelik azt tovább.

A levertség, mely annyira erőt vest rajtuk Pognenbínből való eltávoztukkor, most a bátorságnak és örömmek adja át helyét. Csak hogy ezt a vidám hangulatot nagyon megzavarja a sebesülteket hozó első vonat, a melynek sokáig kell várni, míg a harcra sietők el nem mennek. Bertók és társai szintén megnezik a sebesülteket. Némelyek zárt kocsiiban, mások, hely hiányában, nyílt kocsikban fekvűtek; az utóbbiakat jól lehet látni. A mint végig néz rajtok Bertók, rögtön oda lett hősies bátorsága.

— Gyere csak ide Vojtek, — kiáltja rémulán, — nézd! hány embert tetek tönkre a francziák.

És volt is mit látni a szemnek. Sápadt, fáradt arcokat, a melyek közül némelyek egészen feketék a gőzös füstjétől, és vértől borítottak.

A vig hangokra a sebesültek sőhaja felelt. Egyesek átkozták a háborút, a francziákat és a németeket. A kiszáradt torkok vízért kiabáltak. A sebesülteket közt itt-ott fölmerd a meghaltaknak két karikáktól környezett szemé, a különben nyugodt arcot eltorzították a halált megelőző vonaglások, a szemek izzottak, és a fogak össze vannak szorítva. Bertók először látja a háború véres pusztításait. Feje valóságos khaósz; mint valami részeg úgy bámul, kitávra s száját is. Lökdösköd mindenfelől, a csendőr meg nyagokat szó a hátára; de ő egyre Vojteket keresi és megtalálva őt, felkiált:

— Szent isten! hiisz ez rettenetes!

— Ez fog történni veled is!

— Emberek ölik így egymást! Hiszen ha a paraszt elődönti társát, a csendőrök bezárják és megbüntetik őket!

— Most pedig dicsérik azt, a ki mentől többet megnyomorít. Hát te bolond! azt hitted, hogy a háboruban val töltnnyel szoktak lövöldözni, mint a hadgyakorlaton, és emberek helyett a céltáblákba durrogatnak?

Ámbátor Bertókunk jelen volt több hadgyakorlaton és paradén, és bár tudta is, hogy háboruban ember öli az embert, de most, a mikor első ízben látta a sebesülteket, annyira rosszul lett tőlük, hogy alig bírt megállni lábán. Ujra tisztelni kezdte a francziákat, s e nagyrabecsülése irántok csak Kölnbe érkeztekor csappant meg egy kissé. Itt látta ugyanis az első foglyokat, a kiket katonaság és neptömeg vett körül, még csak kíváncsi és nem boszus pillantásokat vetve rájuk. Bertók utat tört magának a tömegben, benézett a kocsiba és elbámult.

A tópett ruhájú, poros, fáradt franczia gyalogosok úgy össze voltak szufolva a kocsiiban, mint a heringek a hordókban. Bertók Vojtek szavai következtében egészen más fogalommal bírt a francziákról. Rögtön neki bátorodott, ki egyenesedett és keresni kezdte szemével Vojteket, ki ép háta mögött állott.

— Hát te mit fillentetél nekem? — kérde tőle szigorú hangon. — Csibék ezek, nem emberek. Ha közülök egyet nyakon teremték, mindjárt négy esik le tőle.

— Igazán, mintha heptikások volnának, — felelé Vojtek, ki szintén igen kiabrándult.

— Mihaszna népség ez! — e szavakkal végzé Bertók a franczia sorhad megsemmisítését.

A legközelebbi vonaton zuávok voltak, ezek nagyon érdekelték Bertókot. De mert ezek zárt kocsikban voltak, Bertók sehoggy se győződhetett meg arról, vajjon igazán háromszor olyan nagyok-e, mint a közönséges halandók;

az ablakon át mepillantott néhány hosszu szakált, harcziat tekintűt, komoly arcot, a mi elegendő volt arra, hogy ujra megszeppenjen. — Ezekről felni lehet, — sugta Vojteknek, mert tartott tőle, hogy valaki meghallja.

— Látnád csak azokat, a kik nem estek fogságba! — felelé Vojtek.

— Hát félelmesek?

— Majd meglátod!

Betelve a zuávokkal, tovább mentek. Hanem a mint a szomszéd vonathoz értek, Bertók majd hanyatt esett.

— Hej örök! Vojtek! segítség!

A nyitott ablaknál fekete arcú algiri ült, szikrázó szemekkel. Bizonyára meg volt sebesítve, mert arcát roppantul eltorzítá a fájdalom.

— No mi lelt? — kérde tőle Vojtek.

— Hiszen ez ördög és nem katona! Uram irlgalmaz és kegyelmez szegény fejemnek.

— Nézd csak, milyenek a fogai!

— Nézd te! én nem nézem.

Bertók egy ideig elhallgatott; egyszerre csak megszólal:

— Vojtek?

— Nos mi lelt?

— Mit gondolsz, ha az ember megkeresztelné?

— Kutyába se veszi ő a mi hitünket!

Kocsikba kellett ülni; a vonat csakhamar elrobgott. Még a mint bealkonyodott is, Bertók folytonosan maga előtt látta a fekete arcot, és szemének retentő féhéjét. Az érzelmek, melyeknek ez éj folyamán rabja volt, nem nagy reménnyel biztattak jövőendő hőstettei iránt.

IV.

A gravelottei híres ütközethél, a melyben Bertók is részt vett, alkalmat nyílt meggyőződné arról, hogy a csatában sok a látni, — de kevés a tenni való. Kezdetben ezredével a hegy lábán állt, szőlőkötől borított helyen. A távolban döngött az ágyu, nem messze tőle lovasezredek dűbörögtek el, megreszkettette a földet; itt jelt adtak, amott a lovasok kardja fénylett. A hegy fölött, a két égboltozaton bárányfelhők alakjában süvöltöttek a gránátok. Aztán a levegőt megtöltötte a füst; majd ugy tetszett, hogy az ütközés heve a másik oldalon összpontosulva, de hát ez csak úgy tetszett. Bizonyos idő letelte után sajtóságos mozgalom támadt. Uj ezredek jelentek meg a csatatéren; a köztök levő tért ágyutelepek foglalták el; a lovakat villámsebességgel fogták ki; az egész völgy megtelt katonasággal; minden oldalról hangzik a vezényszó és a szárnyszógek százfélé nyargalnak. A gyalogság soraiiban azt beszélék a legenyek, hogy itt a hadd-el-hadd; kezdődik-e már a „három a táncz”? Természetesen hogy kezdődik. Ott közeleg egy soha nem látott, titokzatos valami, talán maga a halál... A hegyet elborító füstben valami ficzkandozik. Mind közelebb hallik az ágyuk tompa moraja, és a puskák ropogása. Távolban valami érthetetlen csattogás hangja kél, nyilván a működő kartács. A közelben felállított útegek egyszer csak olyat szóltak, hogy megrendül bele az ég és föld. Bertók ezrede előtt szőrnűv sziszegés támadt. Föltékin, hát egy égő rózsát lát repülni, kis fellegűl körülvéve, és ebben a felhősében csak egy süvölt és üvölt, zúg és zajong valami. A katonák egyhangulag kiáltják: „egy gránát, egy gránát!” A gránát azonban csak egyre repül, közeledik, leüt és számtalan darabra pattan szét; borzasztó hang üti meg a fület, mintha csak az ég szakadt volna le. A katonaság soraiiban zavar támad, egyesek zagnak, de megszólal a vezényszó: „csend!” Bertók ott áll az első sorban, fegyverét a vállán tartva, fejét az égnék emelve, és állát a kezére támasztja. Nem szabad löni, nem szabad mozdulni; állni és várni kell. Pedig a gránát nem pihen, csak úgy dül. A szél pedig osztalá a hegyet körülgolygó füstöt; a francziák már elűzték róla a poros úteget, már felállították a magukét és rettenetesen lövik a völgyet. A szőlő-bokrok közül minden pillanatban egy-egy füstfelhő emelkedik fel. A gyalogság az útegek fedezete alatt egyre lejjebb ereszkedik, hogy megnyissa a tüzelet. Most már nagyon jól látni a francziákat. Talán mák virít a szőlő között? Oh nem, ez a francziák piros sapkaja. Egyszerre csak eltűntek a bokrok között... egy fejet se látni már, csak helylyel-közéll látszik a hadi zászló. Megkezdődik az egyenlőtlen, lázas sebességű tüzelet,

egyre újabb pontokon, a levegőben pedig egyre bömbölnek és keresztelőznek a gránátok. A hegyen koronként kiabálás támad, melyre alulról a németek „hurra!”-val felelnék. A völgyben szakadatlanul szólnak az ágyuk. A golyók távolról zummognak, mint a rovarok, közelről pedig éles füttyenással repülnek tova.

A golyózápor egyre sűrűbb lesz; mindegyütt füttyölnek, fej, orr, fül, váll, kéz és láb körül egyaránt. Bertók háta mögött valaki nyögni kezdett. Fölhangzik a vezényszó „csend!” ujra nyögés, foaházkodás és ismét „csend!” Végre a nyögés átalanóssá válik, a vezénylet mind sűrűbb, a sorok összekeverednek, a golyó-füttyölés fület siketít. A megöltek elvonszolják a csatatérről. Valóságos utolsó itélet!

— Félisz-e Bertók? — kérdi Vojtek.

— Hogyne félnek, — felelé hősünk és szinte vazog bele a foga.

De azért Bertók és Vojtek ott állnak mint a czővek, eszökbe sinos, hogy lönének, mert hát nincs megparancsolva. Egyébként Bertók fillentett; ő nem szepegett annyira, mint a mennyire félték volna mások az ő helyzetében. A fegyelm kiölle bélele a gondolkozó képességet, ő hát fel se tudja fogni helyzetének veszélyes voltát. Annyit mégis gondol, hogy őt menthetlenül megölök, és ezt siet is közölni Vojtekkel.

— Na! nem vész el azért a világ, ha egy ilyen magad szőru ember meghal!

E szavak tökéletesen megnyugtatták Bertókot; neki ugy tetszik, hogy itt csakugyan a világ léte vagy nem léte forog a kockán. Meg leven nyugtatva ez iránt, türelemmel övezi fel magát, de egyttal érzi is, hogy retentő melege van, és hogy az izzadság csak egy csurog róla. Ez alatt a tüzelet egyre erősebb lesz, egész sorok tűnnek el a csatatérről. A golyók füttyölésébe és ágyuk bömbölésébe belevegűll a haladók könyöge. A holtakat, a sebesülteket most már nem bántja senki. A háromszinű lobogók mozgásáról látni, hogy a szőlőkben elrejtőzött francziák közelednek. A sorokat kezdi megszállni a kétségbeesés.

Azonban a kétségbeeséshez türelmetlenség és őrdjögés is járul. Ha szabad volna elhagyni a helyet, a katonák vadak módjára rohannának előre, de ez a tétlen várás elviselhetetlen. Egy katona földhöz esapja sapkáját, ezeket mondva: — Ugyis csak egyszer halunk!

E szavak annyira megnyugtatták Bertókot, hogy megszűn felni. Hiszen ha csak egyszer kell meghalni, az nem baj. Ez a paraszt bölcsesség azért jó, mert bátorságot önt az emberbe.

(Folyt. köv.)

A FLORENCZI DOM UJ HOMLOKZATA.

A világnak műkincsekben egyik leggazdagabb városa Florenz, maga is valódi muzeum, a műépületek s történelmi emlékü tárgyak halmaza. Alig egy pár lépésnyi távolságra ott látjuk a Signoria tért, San Lorenzót, a Szent-Kereszt templomát, Ghiberti gyönyörű ajtát, melyek Michel Angelo szerint máltozól volnának a paradicsom kapuinak, a San Marco kolostort, Savonarola működésének székhelyét, stb. S valóban e város, mely Dantet, Michel Angelót, Galileit, a Medicieket, Machiavellit s annyi más kiváló egyént adott a világnak, hol Giotto, Rafael, Leonardo da Vinci, Alfieri, Vespucci Amerigo s mások éltek és működtek, melynek templomai, palotái és múzeumai telve vannak nevezetességekkel, a földgömb legérdekesebb helyei közé tartozik. Az utazó feje elkábul a sok nevezetesség szemlélésében s ki tanulmányokat tesz e helyen, hónapok mulva is csak azt érzi, hogy sok, nagyon sok dolgot nem nézhetett meg kellő figyelemmel. S mindamellét e bűbajos kincsekben gazdag város emlékei között, épen úgy, mint a hogy természetes nagysága által a háztenger fölé emelkedik, leginkább megmarad emlékinkeben a hatalmas székesegyház gyönyörű harang-tornyával, az előtte álló kis keresztű kápolnával. Az egyszerű el lehetne mondanunk, mit V. Károly császár a harangtornyóról (campanile) mondott: „A florenzieket legjobban tennék, ha e tornyot üveg-szekerénybe helyeznék s csak nagy ünnepek alkalmával mutogatnák.”

E nagyszású műtremek neve most ismét sorba járta a lapokat. Pár héttel ezelőtt, decz. 5-én, fejezték be nagyjában annak homlokzatát s ezzel együtt magát a templomot is, melynek

alkotása az olasz kora-renaissance legjelesebb építője, Brunellesco (1377—1446) nevével van összeforruva, bár e nagy művet már egy századdal előbb Arnolfo del Cambio megkezdte s munkájában jelentékenyen előre haladt. Brunellesco nevét a fehér s fekete márványból alkotott gyönyörű díszítések s a nagyszerű kupola, a maga korában páratlan mechanikai csodamunka, örökítették meg. A hatalmas épület tizenegy millió aranyforintra, azaz mintegy 160 millióba került, nem számítva ide a benső földszítést, melyen többek között Michel Angelo is dolgozott. A homlokzat azonban, mint mondtuk, nem készült el. Már Brunellesco ideje előtt megkezdtek ugyan annak építését is, és pedig nem kisebb embernek, mint az olasz művészet atyjának, Giottonak rajzai után 1332-ben. Márvány- és porfir-oszlopok és kockák halomra állottak ez időben a templom előtt, mert a florencieki, óriási székesegyházakra büszkén, oly gyönyörű homlokzatot akartak létrehozni, melynek párja

nemzeti munkához volt méltó. A florenciezi érsek hirdette ki a gyűjtéseket; megígérték, hogy a ki 5000 franknál többet ad, annak nevét örök emlékül magára a homlokzatra véssék s az új király, Viktor Emmánuel tette le az alapkövet. Alig egy évtizeddel a munkálatok megkezdése után csakugyan elkészült nagyjában a homlokzat bazilikai stílusban, mely azonban egészen jó összhangzatban van a főépülettel. Az egész mű (a még hátramaradt, de rövid idő alatt szintén elkészülő díszítésekkel együtt) csak 700,000 frankba kerül s mind a mellett a finom ízlésű florencieki tetszését is teljesen megnyerte.

Nagyban és egészben tehát elkészült a 600 év óta épülő florenciezi dom, mely nemcsak kezeszitalakja és hatalmas kupolája által emlékeztet a sz. Péter templomára, hanem annyiban is, hogy építésénél, mint amott, a művészettörténelem legkiválóbb alakjai működtek közre. Az ismert s mindennemű kézikönyvekben leírtakról dom ez új jelentékeny kiegészítő részét a

A FLORENCIEZI DOM ÚJ HOMLOKZATA.

ne legyen a világon. Azonban egyes későbbi művészek s különösen Curradi szobrász áskálódásai következtében nemcsak abban hagyták a Medicek a homlokzat kiépítését, hanem 1588-ban a már készen volt részt is lebontatták. S. Marco kolostor udvarán Poccetti freskóin még látható Giotto terve s valóban sajnáltni lehet, hogy az egész abban maradt.

A homlokzat elkészítésére rögtön a lerombolás után készítették új terveket. Passignano, Poggi, Zuccheri, Naldini és Pagani ideiglenes homlokfalat is rajzoltak rá. A tervezetek közt legszebb volt a híres Andrea del Sarto festőé, ki azt a florenciezi eredetű X. Leo pápa megbízásából 1515-ben készítette. Az idők azonban már nem kedveztek ily munkálatoknak. De az eszme megmaradt s még a jelen század negyvenes éveiben is készítette egy Müller nevű építész külön tervet. Alig történt meg azonban Olaszország egyesülése, a florenciezi székesegyház homlokzatának kiépítéséhez is hozzá kezdtek és pedig oly lelkesedéssel, mely a valódi nagy

leleplezés alkalmával készült fénykép után mi is közülük olvasóinkkal s hiszszük, hogy kellemes emléket adunk ez által különösen azoknak, kiknek Olaszország e kiváló gyöngyét látni módjukban volt.

EGYVELEG.

* **Új nemzetközi csatorna.** A francziák jelenleg a Kra földszorosot akarják átmeneteni, mely Malakka félszigetét a szárazfölddel összeköti. A csatorna, ha elkészül, az indiai oceán és a kínai tengert fogja összekapcsolni s a tengeri utat Franciaország és Kórhinkhina között mintegy ezer kilométernyivel teszi rövidebbé. Deloncel. Dru és Mahé de la Bourdonnais mérnökök nyújtották be tervet a munkálat végrehajtására s a tervet elfogadtatták.

* **Szokóévi bálakat** rendeznek az Egyesült-Államok minden nagyobb városában az előkelő nők a jelen év február 29-én. Mivel e napon régi szokás szerint a szerepeket fel szokták cserélni, az említett bálakon is az uraknak kell várakozni, míg a nők felkérnek s csak a „Herrenwalzer” jogosítja fel a férfiakat,

kat, hogy tánczosnőket keressenek. Szünetnél az uraknak „illemelmen, szemléstve” kell várni, míg valamelyik hölgy megszánja s karofogva asztalhoz vezeti. E bálokra nagy előkészületeket tesznek.

* **Sajátóság jubileum.** Szidi Muley Hasszán, Marokko szultánja, közelbb iktatta háremébe az ezredik feleséget s ez alkalommal többi nejének, a rab-szolgláknak s más palotaszolgláknak fényes ünnepet rendezett. Az ezer feleség közül különben csak mintegy 600 van tényleg a császár háremében, a többi vagy meghalt, vagy penzionálták, vagy érdemes katonáknak és államhivatalnokoknak ajándékozta a császár. De még a meglévő feleségek sincsenek egy háremben, hanem a szultán különböző palotáiban. A nyugdíjazott feleségek külön palotában laknak Taflet tartomány egy oázisán, hol a szultán költségén élnek.

* **Tevevasút** lesz közelbb Taskend és Khiva közt Bokharában. A tervet Csernajejev tábornok, Turkesztán fő kormányzója, készítette s az orosz kormány elfogadta. Közép-Ázsia pusztáiban rendszeres vasutat építeni nem lehet s ezért e vasutaknál is a sineket Blocher rendszere szerint különös szerkezetű talpakra teszik. A vasút körülbelül ugyanazt az irányt követi,

TÖRÖK KOLDUSNŐ.

Szinte nehéz elhinni, hogy a keletnek, ama bűbajos, mesés gazdagsággal csábító világának is, melyet gyermekelvasmányaink oly igéző varázssal, a fény és bőség oly ragyogó pompájával rajzoltak elénk, megvannak a maga árnyoldalai. Pedig bizony jóformán minden árnyoldal itt. A történelem napja már csak avult, bizonytalan tradíciók láthatára mögüli veti vissza kísérteties, sárgás fényű „nagy Törökországra”, a hatalmas padisah-k csillogó uralkodásának egykori színterére. Ki keresné ma Aladdin bűvös lámpájának titokzatos sugarát a perai külváros sárral, piszokkal borított utcáiban? Ki hinne Sinbad kalandjainak káprázatos szerencsésében a bagdádi romlatag viskók büzös falai középette? És mégis van valami regényesen érdekes a török, és általában a keleti utcazi élet hanyag eredetiségében. Ténfergő dervisek álmatag rajongása, dologtalan esőcselék renyhe sütközése, még mindig eszünkbe juttatják a regék világának csodálatos hőseit, kiket a mohamedán fatalizmus szivárvány szines fantáziája a semmiből, a nyomorból, az ismeretlenségből juttat a fény és hatalom szédületes polczaira.

Még csak eszöknek sem kell lennie hozzá, nem mint a nyugati civilizált népek regéihőseinek, kiket legálább érdemeik fejében ér a sors kegye. Itt minél ostobább, minél földhöz ragadtabb és gyarlóbb valaki, annál több reményt táplálhat a váratlan szerencse kitüntetésé iránt. Abu Mohamed Alkeszán lustasága, Hasszán a kötélverő elhetlensége, csak egyvel több ott arra, hogy a képzelet nekik juttassa a legtündökösebb drágaköveket s arannyal és ezüsttel tömjé meg foszlányos zsebeiket. Csak dűsgazdagokat és szegényeket, csak hatalmasokat és nyomorultakat ismer a keleti ember szeszélyének tündérfényű világa.

Ez utóbbi osztályból mutat be egyet ezuttal rajzunk. Szegény koldusnő, ott a hol mindenki koldus, s még az igazhívők egyetlen ura, a szultán is, biboros rongyokban agódi a mindemapiért. Milyen istentől elhagyatott lehet itt még az, a ki utcákon kóborolva tengeti életét az ajándékfalatokon, melyeket a hálás természet bőkezűsége csak úgy ingyenben, könnyűleletből dob elébe. Egy-egy leszakított füge, datolya, utczáról fölkapott dinnyehaj, stb. Talán a fa is megszánja azt a kicsikét, a ki álmosan szundikál karjai között, míg föllebbent inge fedetlen hagyja gömbölyű kis ikrácskáját. És a koldus-anya, kinek törökösen bebonyált arca keleti szépséget, finom, hosszukás keze s meztelen lába pedig dologtalanságot árul el, szinte fölmelegszik az apróság látásán, kit Allah védő köpenyével takarva óv gyermeki szenderében.

És szeme fölcsillan, szíve feldobog, ajka mosolyra nyílik, s egy pillanatra elfeledi nyomorának rongyait. Milyen pillanat is ez! A gyermek alszik, és az anya az, a ki — álmodik. Álmodik neki és érette. A boldog család varázsszeje megnyitja egy percze előtte Szézám csodabarlangjának ragyogó kincseit, és piczi lábaihoz tesz minden gazdagságot, s magának megtartja rongyos ruhája foszlányait. Melyik is a kettő közt a boldogabb?

JÉGTÖRÉS.

Mikor a börpattogató hideg keményre fagyasztja a szőke Duna kergét s irigáló gyerekek, elkerülve az iskolai lecczét, hosszú üzenyvet csiszolnak a tükörsima felületen, megkezdődik a szegény embernek egy új kenyérkeresete, talán a legkeservebb mindenek között, a mire az éhez család és a hideg szoba kényseritzi a nyomor jelöltjeit. Ez a jégtörés, vagy mint némely helyt nevezik, jegeles. Kora reggel, mikor a fa kopasz ágaira szállott zuzmarat nem eső-kolta még fel a déli nap verőfénye, fejszékkel, csákányokkal összesereglenek a munkások, be-kötte erősen rongyilag talpatlan eszmaikat, s durva erkő posztó-kezytűt húzva hidegtől vöröse

mat, hogy egy pár garast megkereshessenek. Kőművesek, ácsok, molnárok, halászok, az úgynevezett „nyári mesterségek” iparúzóit. De e foglalkozás nem egyszer válik veszélyessé is azokra, a kik abban keresik az eszközt életfenntartásukra. Egy lék a jégen, melynek kiszivárgó vize fölolvastja körül a kergét, úgy hogy egy erősebb lépésre beszakad, s magával sodorja a szerencsétlent, kinek még kifogott holttestefölé sem borulhat gyászoló özvegy s árán maradt nevelletlen gyermeke. A civilizáció áldozata ő is, csak úgy, mint a bányász, ki a mélybe száll alá, vagy a nyomdász, kit megöl az ólombetűk gyilkos lehe. A munka, melyet teljesít, egy idegen világé, melynek fényéhez s jöletéhez semmi köze az ő szűkös szegénységének. Nagyvárosok asztalaira, báltermek, czukraszádzák uri vendégeinek szolgálatára az iny-esiklándoztató kenyelmi cikket, oly számban, melyről maga álmodni sem képes. Ha a statisztika följegyezné a jégfogyasztás adatait, melyet a gazdagok konyháinak fagyaltjai, különféle creme-jei, kocsönyái, ászpikái, hus- és borhűtő készülékei igényelnek, talán visszadöbbenék attól, hogy hány ember szívesen melege-dne addig, a míg másoknak hűtőre kénytelen dolgozni; hányan reszketnek, fázva és fogvaczogva, csak azért,

TÖRÖK KOLDUSNŐ.

szorított fővel állott a lerombolt templom helyén. Az új templomot sárva földelzettel építették fel annak jeléül, hogy az örökre a császár védelme alatt áll.

A főszentély mellett van az új urának (Yu-Uang-Tien) kápolnája, melyen egy történet és geneologia van följegyezve, a mi maga az ég személyesítését látszik jelölni. Jobbról és balról az ég szobrától van nyolcz harcos, az ő szolgálóit, kiket a kantoni lakosok városuk védőinek tartanak.

A templom tornyában látható Kanton legnagyobb harangja, melynek hangját azonban rendszeren nem lehet hallani, mert valahányszor valamilyen véletlen folytán megkondul, a hang valami nagy szerencsétlenséget jelent: pestist, éhséget vagy háborút, mely a várost is sújtani fogja. E természetfölötti tümemény hasznára volt a francziák és angolok egyesült hadseregének, midőn 1856-ban Kanton ostromolták. Egy ágyugyó véletlenül a harangot érte s ennek hangjára a város lakói rögtön elcsüggedtek, mert azt vélték, hogy mindennemű ellentállás haszontalan s csakugyan a rettenetes Jeh-t, a fölkelő vezérét, ki elég gondatlan volt, hogy az őt szellem templomának szomszédságában egy házba menekült, a városi kereske-

AZ ÖT SZELLEM TEMPLOMÁNAK BELSEJE KANTONBAN.

Az érdekes templom, melyet képünkön bemutatunk, Khina egyik legnagyobb városának, Kantonnak tatár részében van s az öt szellemek (geniusz) van szentelve. Minden nagyobb kínai városban van ennek az öt szellemnek temploma, mert ezek személyesítik meg a kínaiak öt elemét, u. m. a tüzet, fát, földet, éretet és vizet. Maguk az istenség alakjai Konfuczius korában élt nagy urak öltözetét viselik és pedig az általuk képviselt elemeknek megfelelően vörös, sárva, zöld, fekete s fehér színekben.

A kínai év negyedik hónapjában e templomokban nagy számmal szoktak összegyűlni a betegek és lábadozók. Azok, kik szigorúan ragaszkodnak a régi szabályokhoz, a gályarabok vörös öltönyében jelennek meg, nyakukról lánc csüng le, mely egy vasrudban végződik s kézsuklóikon is láncszemek vannak. Ez öltözet azt jelöli, hogy ők a szellemek rab-szolái, kikről kéri, hogy szabaddítsák meg őket lánczaiktól és betegségekiktől. A belpoklos koldus, ki képünkön a fa-ló mellett látszik, bizonyosan azért jött a templomba, hogy betegségeitől olcsó szerrel megszabaduljon. E babonás hitnek van némi tudákos alapja is. Legalább a taoti papok szerint a kínai orvosok fölfedezték volna, hogy az emberi test földből, vízből, érezből, fából és tüzből meghatározott arányokban van összetéve; mivel pedig ez arányok megzavarása betegséget idéz elő: nem lehet jobbat tenni, mint magukhoz az elemeket képviselő szellemekhez fordulni, hogy az egészségre szükséges arányt állítsák helyre.

Minden szellem előtt egy kis terjedelmű meteorókö van. A hitrege úgy szól, hogy a szellemek egykor megunták magukat s kosokká változtatva a köveket, felültek reájok, mint a lovakra s egy szép napon megjelentek a piacon, mely a templom mellett van s kijelentették, hogy e piaccon soha sem lesz éhség. E kijelentés után a szellemek eltűntek s a kosok ismét kövekké változtak. Kétségteljesen e legenda volt az oka, hogy e meteorokövek most a templomban vannak s e legenda folytán határozta el Tai-Csu császár, a Ming-dinasztia alapítója (1368.), hogy Kantonban az öt szellemnek templomot állítsanak fel. A régi templom 1864-ben leégett s ekkor a két pap, kiknek őrizetere bízott e szent hely, kámszába bujt s egy egész hónapra át deszka közé szorított fővel állott a lerombolt templom helyén. Az új templomot sárva földelzettel építették fel annak jeléül, hogy az örökre a császár védelme alatt áll.

dök fölsimerték és kiszolgáltatták az európaiaknak.

Van még a templomban egy majom kápolna is, melyet «az ég nagy bölcsének» neveznek, s melyről egy buddhista legenda szól, továbbá Kuan-Hin isten kápolnája, tizenhat «rakán» közepén; ez istent itt Kum-Fanak is nevezik s ez a nők és gyermekek védszentje. Van továbbá Buddha lányaoma s egy fa-ló, mely a nyíl és iv isteneknek van szentelve. Egy-más mellett állanak tehát a taot- és buddhista istenek. A nyíl és iv istene bizonyosan tatár isten s a neki szentelt ló előtt a negyedben lakó harcosok a nap minden szakában szoktak áldozni tömjént és imákat. Valószínű, hogy ez istenség tisztelése a napisten mythosával van összeköttetésben s ennek sugarait jelenti. Mint a Védákban Suria, a görögökénlé Apollo, ez indoknál Ayenar s a japánoknál Amateras, ugy ez istenség is mindenkor lóval ábrázoltatik, mely neki a szent állatja.

Gondolható, hogy e templomban, hol anynyi sok imádási tárgy van együtt, igen sok látogat fordul meg s valóban a napnak minden órájában lehet hallani itt a szentelt csörgőket, lehet látni a különböző füstölő szereket s az égő szürke papírból készült kis hajókat, melyek a gyakorlati kínaiaknál az ezüst áldozó rudakat helyettesítik, melyeket az isteneknek kellene adni.

Rajzunkon a templomban lehet még látni egy nagy sárga falragaszt is. E falragasz császári hirdetés, melyben a legutóbbi kantoni zavargások alatt megölt Margary nevű francia esetéből kiindulva a népet higgadságra intik. Ily falragaszok ez időben a város minden részében voltak s nagy számban eléggé mutatja, hogy a kínai nép mily érzellemmel viseltetik a «fehér ördögök» iránt s mennyire kellemes azoknak a helyzete a messze keleten.

MIERT LETT PETŐFI KATONÁVÁ?

Erre a kérdésre próbált megfelelni Tolnamegye köztisztelő főorvosa, Süss István ur, a «Vasárnapi Ujság» mult évi folyamának legutolsó számában. De én bátorodom megjegyezni, hogy az igen tisztelt főorvos ur nem volt ismerős Petőfi katonává lételenek körülményeivel. Ez állításomat azzal bizonyítom, hogy Süss István ur Asszonyfát Sopronmegyébe teszi, Petőfi ott lakó atyjáját Sz—es néven nevezi, kihez Petőfi a mérnöki foglalkozást ment tanulni, hol is nem viselte magát bátyja tetszése szerint. Emilit valami «szerelem-históriát» is, mely miatt bátyja nem jó relációt adott Petőfiről édes atyjának — ki aztán az atyai szigor elől a katonaságra menekült.

Nem igen sok emberre hivatkozhatom, hogy ez előszámlált adatok nem felelnek meg a valóságnak, de van egy hiteles élő tanum, ki legkompetensebb elbeszélője lehetne Petőfi élete ezen vezetés epizódjának. Salkovics Károly gyakorló mérnök, tisztelt barátom az az egyen, a kire hivatkozom állításom igazolása végett. Ő dícsőült Petőfinknek anyai ágon unokatestvére, kor- és tanulótlársa, a kivel mint édes testvérek együtt nevelkedtek föl. Tulajdonképen ő neki kellene ezen általam itt említenandó dolgokat Petőfiről megírni, leginkább azért, mert életiról nem így tudták ezt s — mint Süss ur is — megteszik a csapongó szellemű költőt kenyerkereseti mesterség tanulóává. De Salkovics barátom hallgat. Elmondom hát én mit e dologról tudok, a mi az igaz, mit az ő kedves emlékü családjától hallottam, s a mi Petőfit igaz világlátásban állítja előnkbe. Mert a ki Petőfiről ítéletet akar mondani, ne állítsa őt a közönséges, a hétköznapi élet mértéke alá. Ő nem abból a sárból volt gúrva, a melyből mi közönséges emberek. Ő saját világot teremtett magának; ő a maga útján járt, semmit sem törődve vele, ha az emberek nem értik meg, vagy éppen félre értik. Hát miért énekelte volna:

«Utmutatást nekem ne is adjatok,
Szent Dávid hárfájára sem hallgatom.»

No hát nem is hallgatott.

Katonává lett. De nem azért ám, mintha mérnök-praktikánsnak nem vált volna be. Soba eszéjében sem volt az a + b-vel bajlódni.

Hogyan is akarja őt Süss ur mérnök-gyakornokká tenni? Akkor — midőn Petőfi katonává lett, megkivánták a mérnökké leendő

ifjútól, hogy a filozófiai kurzust elvégezte legyen. Petőfi pedig, mikor Selmeczet ott hagyta, a poetika klasszisban tanult. Ebből az osztályból pedig sem ma, sem akkor mérnökké senki nem lehetett.

De Petőfi magasra törekvő lelke előtt nem is ez az ezél lebegett. Neki ideálja volt Kisfaludy Károly. Ő ez ideálkép után törekedett, és mert Kisfaludy katoná volt: azért lett ő is katonává. Ő tehát ontudatosan, ezen ezélt tartva szem előtt, hagyta el Selmeczet. Nem mintha ő ott valami diákos csint követett volna el, hiszen: «Diligenter frequentálta iskoláit egykoron», — hogy «secundába pónálta» volna valamelyik professzora — azt csak a licentia poetica íratta vele.

Beállhatott volna ő Selmecen is katonának, de unokatestvéréhez, Salkovics Péter mérnök urhoz azért jött Ostfi-Asszonyfára, — mely nem Sopron-, de Vas megyében, a szép nőiről híres Kemencsalján van, — mert ezen atyjafia előtt kívánta kitárni lelkét. Atyjának, — kinek egy hajszála sem hullott ki a tudományokért: hiábá mondta volna el lelke vágyait. Bizonyosan nem értette volna meg fia lelkének rajongását. Még Salkovicsék is gunynyal és boszankodva fogadták excentrikus elhatározását. De nem az az ember volt Petőfi, a kit utjáról szánalom, guny, vagy pirongató szó letántoríthatott volna.

Bement hát Sopronba; nem hogy ott a tanuló közö fóltesse magát — hiszen ha ez lett volna czélja, nem jött volna el Selmeczről bizonyítvány nélkül, — hanem hogy ott katonává legyen.

Csoda, hogy bevették. Olyan vézna, sápadt alak volt, a kiről a közmondás azt tartja: mintha sóselet sem evett volna. És ott a közlegénység felívé.

Elete forduló pontját az a Horatius képezte, melyet egy pár fizet Ossiánál a csákJába győmszőlt, s melyet montur-vizitáló kapitánya észrevett. Ez a jólkü kapitány — sajnálom, hogy nevét nem tudom — pártfogásába vette. Szupervizi áciözára ajánlotta, és mint győngye testszerveztőt — bakanyelven *kiszupervizálta*.

Ekkor ment Petőfi bátyjához, Salkovics Péterhez Ostfi-Asszonyfára, ki akkor Vas megye leghíresebb mérnök volt, és 7—8 gyakorlakkal dolgozott. És bár magának is volt háza, de ennyi ifjú ural kis helyen meg nem férhet, Kisfaludy Sámuelnek a falu végén álló kastélyát bérelte ki. Ebben a házban kapott Sándor is, az exbaka, egy kis szobát; ez az előbb az inas szobája volt, de én mégis azt hiszem, abban a szobában, a hol egy egész télen által lakott — élte Petőfi életének legdöntőtlanabb — s nem vélek hibázni, ha azt mondom legboldogabb szakát. Uri ellátásban részesült. Irt, tanult, deklamált, festett, muzsikált, és irtóztatóan muzsikált, minél csak áriái voltak fülcsiklandoztatóbbak.

A szobáját sópörni, ágyát fölvetni semmi néven nevezett halandóknak meg nem engedte. Asztalhoz igen ritkán ment — az étket örömelebb szobájában költötte el, hol állandóan akkora pipafüst volt, hogy a botot hozzá lehetett volna támasztani. Csak akkor vett részt nagy örömmel az asztaltársaságban, ha ányának ikertestvére: Zsuzsika kisasszony — ki a felőrányi távolságra eső Csöngén lakott — náluk volt látogatóban.

Ebbe a bájos leánykába szerelmes volt Sándor ur, irta hozzá az érzélgő verseket árkus számba. De a csinatan kisasszony oly kicsibe vette a vad poeta érzélgéseit — hogy biz abból akár hányszor tréfát csináltak.

Ha akkor elhitte volna a szép Zsuzsika, később Tót Dávidnak, hogy az akkor kiférált gyermek-emberből egy olyan világhírű költő lesz, a kinek nevét mind a négy égtájékon ismerik — bizony jobban megtarkargatta volna azokat a verseket, a melyek a bájos Zsuzsikához voltak írva. De biz ott a családi körben nem tartották őt egyébnak, mint egy életezélt tévesztett ábrándozónak.

Néha a két nőtestvér megköczkázott egy-egy inváziót a pipafüsttel fuldoklásig telt szobába, s kedves ányukjára pirongatta, hogy kezdjen más életet, nyiratkozzék meg, vagdalja el körmeit, rakja rendbe könyveit, ruháit; de ő azzal felelt, hogy elkezdte szaválni Kisfaludy-nak amaz ismeretes szatirját: «Már ha tudós lettél, illik tudnod, mi különbözteti őt a köznéptől»

— s a nők ugy távoztak el tőle, mint javithatatlanlól.

Salkovics Péter ur személyes ismeretségben lévén a pápai iskola mindenható professzorával, Tarczival, személyesen kereste fel őt, és ajánlotta a bizonyítvánnyal nem bíró öcsőt pártfogásába.

És a pápai tanárok megsejtván a fakó, modortalan ifjubar az isteni kálit, bevették a bizonyítvánnyal nem bíró, kiszuperált exbakát az ugynevezett novitius diákok közé.

Pápai diákkori élményei, viselt dolgai ismeretesekek két unokatestvérére volt ugyanabban az időben pápai diák. Orlai Samu és Salkovics Károly. Ő Orlai Samuval együtt lakott a kollégium közvetlen szomszédjában, Vörös uramnál, egy becsületes szabómesternél; én pedig Salkovics Karival laktam együtt Bolláné asszonyomnál. Orlai Samuval egy asztalnál ettük a konvikust, s e viszonyul volt alkalom Petőfivel több ízben érintkezésbe jönni. Megirtam én azt már más alkalommal, tanúságul a mai kegyes ifjúságnak — hogy minő szegényül élt Pápan Petőfi. Kosztja — nem volt. És mi, konviktus asztaltársak, több ízben átmentünk érte, és átkényszerítettük vacsorára, hogy egy kis meleg levest egyék.

Délben egy birodalommal kínálva sem lehetett volna rábírní, hogy elfogadjon egy kegyelem-ebedet. Egy garos cipő — mit Pápan markónak hívnak — elég volt neki egy heti táplálékra.

1845-ben Ostfi-Asszonyfán urfiaknak a nevelője voltam, s a derék Salkovics-családjal jó barátságban éltam. Salkovicsétől hallottam azokat az adatokat, melyeket Petőfi katonává lételenek körülményeiről említem. Petőfit a hír már akkor szárnyára vette s mégis a család olyan kicsinylőleg beszélt róla, mint olyan fantasztia emberről, a ki nem fogja megkeresni tudni mindennapi kenyérét. Különösen azt emlegettek és neveltség tárgyul sokszor felhozták a családban, hogy az a Sándor gyerek azt a bogarat vette fejébe, hogy ő mindenben hasonlítani akart Kisfaludy Károlyhoz. S vajjon melyiköknek vált nagyobb dícsőségére e hasonló-ságra törekvés?

Ne egy ítélijk hát meg Petőfit életiről, mintha őt valami kényszerűség, vagy atyai szigor kergette volna a katonaságba. Neki czélja volt katonává lenni, mert ideálja is katoná volt. Azért hagyta ott diligenca derekán, bizonyítvány nélkül Selmeczet. Azért ment a mivelt osztályhoz tartozó bátyjához Ostfi-Asszonyfára: hogy annak tervét elbeszélje, beleegyezését kinyerje. De hogy ez nem sikerült neki, az sem riasztotta el az eljáratól, azért csak katonává lett. Hát miért irta volna meg, hogy inkább beleüti fejét a vén világ alacsonyra súlydelt gerendájába, mintsem meghajtsa derekát.

Ha pedig találkoznék valaki, a ki szavainak hitelt adni nem akarna: utasítom Petőfinek egyetlen élő unokatestvéréhez, Salkovics Károly barátomhoz. Ő is bizonyítani fogja különösen azt, hogy Petőfinek katonává létele azon indító okból történt, a melyet én előadtam.

UDVARDI CSERNA ISTVÁN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Az életből». Elbeszélések, írta *Fanghne Gyujtó Izabella*. Két kötet, mely az Athenaeum nyomdájából került ki, s ára 2 frt 50 kr. Fanghne a termékenyebb írók közé tartozik, s az őt elbeszélés, melyet e két kötet nyújt, a szétszórtan megjelenteknek jól kiválógtott darabjai. A mese elevenen fonódik és foly, s érdekesen fejlődik ki; az előadás hangja megkapó, az élet és alakok festésében a megfigyelő tehetség nyilatkozik. Fanghne egyik legjobb írónékné, ki egy regényével méltán figyelmet ébresztett nagyobb alkotásokra képes tehetsége iránt is. Az első kötetben négy elbeszélés van: «Mikor a szél süvölt», «Kötty Pali», «Nagyvilági vendégek», «A második». A másik kötet nagyobb részét «A szinfalak mögött» című elbeszélés tölti be, s ehhez van még esatolva «Emlékezés a párisi kirándulásra», melyben a szerző az írók és művészek társasága által mult évben rendezett párisi utat írja le. A két kötet ára 2 frt 50 kr.

Molière vigjátékából a tizenkettedik kötet hagyta el a sajtót, a Kisfaludy-társaság által rendezett fordításban, s az Athenaeum kiadásában. A kötetben van «Pourceaugnac ur» énekes és táncosa

vigjáték Szász Károly fordításában «A rászedett féltékeny» és «A rápülő orvos», kis vigjátékok Toldy László fordításában, végül vegyes költemények, melyeket Györy Vilmos fordított. A kötet ára 1 frt.

«Nyomor». Ez egy kötet elbeszélés címe, melyhez szerzője még hozzátette: «természet után». Bizonyosan magyarizáltul tette, hogy enyhítse az elbeszélésekben nyilatkozó komor sötétséget. *Bródy Sándor* irta, meglehetősen új név a szépirodalomban, de e kötet után egész határozottan lehet mondani, hogy jövővel biztató név, kivált ha igyekszik jobban a maga lábára lépni, mert most még szembetűnőleg Zolára szeret támaszkodni, a kit követ a realizmusban, fölöléses ösztintégekben (melyek egész a leplezetlenségig mennek), nyers jelzőkben, a mikhez póriás, sértő szavakat is szed. Pedig van tehetsége. Nemcsak jól, de érdekesen is képes írni, a mit vajmi kevés kezdő írólól lehet mindjárt elmondani. Általában eleven színező a tolla, s az élet külsőségeinek vonásai, a lelkiállapot egy-egy helyzetének feltüntetése jól sikerülnek. Az elbeszélések anyagát könnyen kezeli, eléggé formázza máris, s észrevehetően teszi, hogy elejétől végig rajta a szeme a főponton. De azért nagyobb elbeszélései még sem kerekednek, mert mindent áldozatul szeret vetni a nyomornak (vagyis inkább egy emészto örvénynek, a hol elvész az élet-nél is becsesebb), s a míg idáig vezetheti azokat, kitérések kell tennie, mert az oly történeteknél, a hol érkelesi bukás vagy kétségbeesés a vég, nagyobb leleményvel, több életismerettel lehet csak hét vagy nyolc elbeszélésben elég gyors és sikos lejtőt készíteni. Mert nem «természet után» rajzolt képek ezek a komor, vigasz nélküli történetek, melyekben kegyetlen áldozatok gyantát zuhannak egymás után a mélységbe emberek, remények és illuziók. A szerző nagy előszeretettel látszik az élet sötét oldalát, az emberek nyomora és kétségbeesése iránt, s ebben az előszeretethen nemcsak az érző szívnek van része, de talán annak is, hogy a szerző legképesebnek érzi magát ilyenek festésére, mert tagadhatlan, hogy a komor, a sötét rajzolásban, a nyomor festésében jól fog a tolla. Fiatal embertől az élet mely ismeretét senki sem várhatja. Egy-egy részletet látott még belőle, másik oldalról olvasott, a legtöbbet pedig hozzá gondolja. *Bródy Sándor* sokkal sötétebbnek gondolja és véli, de örvendetes, hogy vélekedésének jogosultságot tud aini oly figyelemre méltó formában, melyet irodalmilag méltányolni lehet, mely egy jó elbeszélő tehetségét ismert meg, kinek fogyatkózási ellenében jóvalvaló tulajdonai sokkal inkább kiemelkednek, s kinek szatirikus sajtásáiban is van elég fejlesztéhet erő, mint a «Targovics Tógyerek» című elbeszélés is bizonyítja. Összesen kilenc elbeszélés van a kötetben, mely a Révai-testvérek bizományában kapultó, s a szépirodalom figyelemzőinek érdeklődésére érdemes, de fiatal lányok kezébe nem való.

«A házassági javaslat a törvényhozás előtt». című füzet jelent meg Kováts Gyula fiatal jogtudóstól, ki a főrendiház által épen most elvetett törvényjavaslatot behatóan s alaposan tárgyalja, a házassági jog egész intézményét feltűnteti, kivált hazánk törvényhozásában, és végül azt mondja, hogy az országgyűlési viták alatt a nézetek tisztázódtak, a figyelem az általános házassági jog rendezése felé van terelve, s a hiányok, mulasztások fölismerve. Az érdekes röpiratot az Eggenberger-féle könyvkereskedés adta ki, ára 50 kr.

«A képzőművészet remekei» című vállalatból, melyben Divald Károly műterme a festészet és szobrászat remekműveinek szép másolatait adja ki, ezuttal a második kötet utolsó füzetét jelent meg, őt fénynyomata mellé: «A capuai Venus», szobor-mű más; «Mária eljegyezgetése», Vanlovtól; «Szent Katalin eljegyezgetése», Veronesi Páltól; «Hágár a száműzetésben», Moláttól és végre «A búcsú» Rubens-től. Terjedelme magyarizáló szöveg csatlakozik e füzethez, Szendrey Jánostól, ki nemcsak az egyes műdarabokról ír, hanem a művészet és korát is jellemzi. Az eddig megjelent két kötet mindenképpen tizenkét füzetből áll, disszell és izléssel kiállítva, ughogy alkalmas eszköze a képzőművészet mesterműveinek megismerésére, népszerűsítésére, s a műizlés fejlesztésére. A vállalat egylőre három kötetre van tervezve, de kívánatos, hogy megtalálja azt az érdeklődést, mely egy további ciklus megindulását is lehetővé teszi. Füzeteként 1 frt 20 krajval rendelhető meg Divaldnak budapesti vagy eperjesi műtermében.

Folyóiratok. «Szászok» januári füzet nagyobb tanulmányt közöl dr. Károlyi Árpádtól «Nemzeti akadémia terve a mult század első feléből» czimmel, mely az 1743-ban Koptik-Otdó domolki apát s a szent-mártoni főpáti által Magyarbélre tervezett s bajorországi etáli akadémia mintájára szervezendő tanintézet hányattól sorsával foglalkozik: dr. Abel Jenő «Szigimé Bártán» a 15. és 16-ik században. Értekezése ismeretlen adatokat tartalmaz e kor misztérium-dramáiról és iskolai szindarabjai

ról; Ballagi Aladárnak «A határőrvidék és legújabb monografusa» értekezése Schwelcknek Vanicsék műve után irt munkájá fölött mond szigorú ítéletet; Fejérfataki László «A pápai levéltárakat» ismerteti. — A «Természettudományi Közlöny» új füzetének tartalma: A kolumbás lény (13 ábrával) dr. Tomósváry Ödönlől. Az ischian földrengésről (1 táblával), dr. Szterényi Hugótl. Apróbb közlemények.

A «Történelmi tár»-ból, melyet a történelmi társulat és az akadémia történelmi bizottsága közösen ad ki, az új folyam első kötete (január-március) megjelent. Wenzel Gusztáv több okiratot közöl benne Ozorai Pipo temesi főispánt illetőleg, ki mint Zsigmond király kedvelt híve nagy részt vett az ország fontosabb eseményeiben, és személyéhez nevezetes művelődéstörténeti mozgalmak is fűződnek. Ezt követi Szádeczkytl «Regesták Mihály vajda történetéhez»; továbbá «Eszterházy Miklós emlékirata az 1631-iki tavaszi hadjáratról», közli Pettkó Béla; «Farkas Pál és Farkas Ádám följegyzései 1638-tól 1694-ig», közli Szily Kálmán; ezeken kívül számos művelődéstörténeti adat, vegyes történelmi közlések Szilágyi Sándortól, Torma Károlytól, Thaly Kálmántól, Schrauf Károlytól, stb. A kötet ára 1 frt 30 kr.

«Kölcsy-egyesület évkönyve», szerkesztette dr. Márk Sándor titkár. Terjedelme kötet ez, mely az Aradon fennálló egyetelen hírom évi működéséről ad számot és közöl irodalmi dolgozatokat. Az egyesület az irodalom, tudomány, a műzene ápolására, a társas élet élénkítésére alakult, s rendezett számos felolvasást és irodalmi előadást; megvetette egy könyvtár alapját. A felolvasásokból tizenegyet közöl e kötet. A bevezető részt az egyesületről Tabajdi Károly irta; közleményeket találunk a füzethen Jancsó Benedektlől (Kölcsy-fel és Aranyról), Goldis János-tól, Rózsai Antaltól, Rozsnyai Mátýástól, Ábrai Lajos-tól, Fényes Deszötlől, Lukács Miklóstól, Varga Ottótlól, s a szerkesztő dr. Márk Sándortól. Aradon Gulyai István nyomdája állította ki.

«Közoktatásügyünk a népfesség szempontjából, és annak jövődjé berendezése», című röpirat jelent meg *Varasdy Lajos* reform. lelkes és tolmácmegyei kir. tanfelügyelőtl; megrendelhető Utermüller Alajosnál, Szegzárdon, ára 80 kr.

Pályázat. Az országos dalár-szövetség által a király-himnusz szövegére hirdetett újabb pályázatnál 121 versenymű érkezett. Kilencet visszautasítottak, mint elkészetett. A Kisfaludy-társaságot kéri föl a bírálatra. A *férfi négyese*, melyet a miskolci dalünnepen adtak elő, huszonegy zenemű érkezett. A bírálók: Erkel Ferencz, Huber Károly, id. Ábrányi Kornél és Zimay László.

«Verne Gyula», a jeles francia regényíró, kinek művei ma világszerte a legkedveltebbek és legolvasottabbak közé tartoznak, legújabb regényét a «Dél eszlán»; a gyémántok hazája» cím alatt adja ki; első fejezetei most jelentek meg egy francia folyóiratban; magyar fordítását, mellékletünk, a «Világ-kronika» ez évi folyamán közli, minden héten egy-egy képpel.

A nemzeti színházban Dóczy Lajos romantikus vigjátékát, «Az utolsó szerelem» címűt e hó 11-én adták először. A darab előre is figyelmet keltett az irodalmi körökben, minthogy egy akadémiai pályázatra a szerző olyankor küldte be, mikor drámák versenyeztek, s a bíráló jelentése néhány oly megjegyzéssel mellőzte, melyekre Dóczy aztán válaszolt; később nyomtatásban is megjelent. Ekkép csak a színpadon volt új, de itt is érdeklődés közt jelent meg, a közönség kíváncsi lévén, hogy a «Csók» vigjáték költoje mily hatással jelenik meg ott ismét, hosszas hallgatás után. A darab hatása alatta maradt első művének, mert e «történeti vigjátékban», mely Nagy Lajos korában játszik, az élet erősebb festése, s a jellemzések nagyobb igénye is jobb an előtérbe lépett.

Laczi vajda a színmű hőse, ki jó vitéz, kedvelt ember a királyi udvarban, noha szereti a kalandokat, kivált ha asszonyok is szerepet visznek benne. A király és királyné meg akarák házasítani, s menyasszonyul a búszke Drugeth Mariát jelölik ki. Laczi a királyi akaratra enged, de mint lovag azt is felfogadja, hogy Mária lesz utolsó szerelme. Mindkét részre néve nyugozó ez a helyzet. Laczi Olaszországba megy, a hol új szerelem rajbára válik, s a pápai fejedelem leányiért, Katharináért lánogl, ki férjruhában követi. A király bölcsességének kell elintézni, hogy mind Laczi, mind Mária feloldassék az adott szótól, s Laczi elveregye Katharinát, Mária pedig a Lajos király udvarnál tartózkodó olasz fejedelem legsikereitől része a vigjátékban, mint színpadi alkotásnak. A többi rész kevésbé színpadra termett, de a költői részleteket a közönség gyakran megtapsolta, s méltányolta ott is a költőt, a hol a vigjátékíró elvesztette szem elől. Az előadásban nagy figyelmet forlítottak a külső díszre, a korszerű keretre, és az öltözetre is, a játszó pedig a darab színező és eszlógó elemeit, a névszavakat emelték ki. Nagy Imrének Laczi szerepe és forrás pathosza ju-

tott; Helvey Laurának a búszke Mária, Márkus Emiliának Katharina; Bercsényinek, Felekinének a királyi pár, Mihályfiának Ceceo. A többi szerepek Molárné, Feleki, Szigetli Imre, Gyenes, Eggress, Latabár kezeiben voltak. Az első felvonás után a szerző is tapsolták, de nem volt jelen.

A népszínházban e hó 12-én egy francia népdramát eleventettek föl, D'Ennery és Cormon darabját, a «Két árvát», mely néhány év előtt élt világot a színpadokon, és sok érzékenyülést okozott. Elég hatást tett most is. A leleményes szerzők az egymástól elszakított s a legkülönfélébb viszontagságok között gyakran egymás közvetlen közelébe jutó, de soha nem találkozó szerencsétlen két árva történetnek szálait ugy össze-vissza tudták szőni, s oly csattanós jeleneteket rendeztek az egyes felvonások végéin, hogy folyton foglalkoztatni bírják a figyelmet, sőt a zsebkendőket is. Az előadók is a sok tért biztosít a darab, s ezt főleg Bákoszi Szidi, Tóth Ilka, a kik a két árvát játszották, továbbá Horváth, Tamási, Eöry, Kassai, Pártényiné vették igénybe.

A budai színházak. Ős Budának színházi kérdést termelt, melyvel szívesen foglalkozik, mert, mint a főváros egyik fele, nagyvárosi jellege is sokat veszítene színház nélkül. A városi színházban nem játszhatnak a nemzeti színház művészei, mihely az operaszínház megnyílt, mert akkor a nemzeti színházban is minden este tartanak előadásokat, s a színművet megosztása nagyon korlátozná a nemzeti színház játékrendjét. A krisztinavári színikor pedig, mely fából készült, s a czirkus legése óta egész vezedelme folya fölsimerhetővé vált, csak újabb teletmes átalakításokkal használható. Budapest közgyűlés bizottságát küldött ki, hogy e kérdésekről tegyen jelentést. A miniszterelnök tudvalevőleg megígérte a városi színház névze a kormány további segélyét, ha a város is megadja, a mit eddig adott. A főváros továbbra is hajlandó megadni az évi 12,000 frtot. Ajánlja a városi színház és színikor egyesítését egy igazgató kezében, a kinek 6000 frt kaucziót kell letenni, hogy bukás esetén a színekész ne károsodjanak. De kér még 10,000 frtnyi segélyt is a kormánytól. A színházak bérbeadása három évre, husztól kezdődnek.

Az aradi színház felépítését a miniszterium, Halmai Andor aradi műépítész terve szerint, némi csekély módosítással jóváhagyta. Az őszig be akarák végezni az építést. A színpad és berendezése egészen vasból lesz s ez 30,000 frtba fog kerülni.

Jókainé e hó 24-én lép föl Debreczenben a «Coriolán» tragédiájában. A kitűnő művésznőt Székes-Fehérvártól is fölkerített, hogy ott szintén lépjen föl.

Munkácsyról írják Párisból, hogy betegeskedés által felszakított munkájához ismét teljes erővel hozzáfoghatott s a «Krisztus fölfeltesztése» nagy művét valószerűleg bevégzi a tavaszra. Párisban fogják először kiállítani, és pedig a «Krisztus Pilátus előtt» festményével együtt külön esernökben, melyet Sedelmeyer műtárus e cézra építet, hogy a kinszenvedés történetében e két föjelenetet hangulatos egymássalletésben lehessen szemlélni. Párisból a képet Budapestre hozzák, utközben talán Bécsben is kiállítják. A «Krisztus Pilátus előtt» még mindig folytatja európai körjárt. Két teljes évig Angolországban és Skóciában volt kiállítva. Manchesterben magában 160,000 ember nézte meg, pedig ez a nagy iparváros nem igen szokott törődni a festményekkel. Februárban befejezi a kép angolországi útját s akkor Berlinbe viszik, a nyáron pedig Dél-Németország városiban állítják ki Párisban Waltner most fejezte be a «Krisztus Pilátus előtt» részkereszt, mely tökéletesen sikerült. E metsvényekből, már a kiadás előtt, Angliából 700,000 frank értékűt rendeltek meg.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémia e hó 14-iki ülése a történelmi osztály volt s két érdekes előadásból állott.

Wenzel Gusztáv veterán tudósunk nagyobb műből olvasott ily czimem «Kritikai tanulmányok a Frangepán család történetéhez». A család 500 évig fényes szerepet vitt Magyarországi történetében, mindannyálta történetírónak nem nagy figyelemben részesítették eddig s csak keveset foglalkoztak a család történetével. A horvátok sem tettek többet, pedig ők annyira tögyökeres horvát ősi családnak tartják a Frangepánokat, hogy vagy ötven év óta Frankopánok nevezik őket. Hanem ezt a nevet a család semmi istában föl nem lehet találni. Olasz eredeti család ez, mely a Medici-család egyik ágából eredt, a római Frangipani-ktől, a mit ismét a család iratok bizonyítanak. Hazánk történetében a tatárjárás óta szerepeltek, mikor a Dalmáciában menekült IV. Béla királynak négy Frangepán tett szolgálatokat. Később mind nagyobb szerepet vettek és előkelő méltóságokat töltöttek be. — Orsay Tivadart tartotta a második felolvasást egy állítólagos római me-

diteran-ut Pannoniában» czimrel. Az értekezés Salamon Ferencz amaz állítását ezáltal, mintha a rómaiak nagy utja nem a Duna partján haladt volna, hanem ettől több mérföldnyire nyugatra. Az értekező tüzetesen fejtegette, hogy Salamon Ferencz a régi szövegek olvasásában hol tévedt s hogy jutott a kombinációra, mely az értekező szerint el nem fogadható. Salamon Ferencz nehégy megjegyzést tett az értekezésre, növelve a fiatal buvárt, hogy egy speciális kérdést ily nagy gondal tanulmányozott, de azt sajnálva, hogy még sem a kérdés tisztázására törekedett, hanem inkább azok ellen szól, kik tisztában akarnak olvasni a homályos adatokból. Torna Károly is közbe szót, s egy vitás latin szó értelmezésében Salamonot támogatta, felhozva, hogy a régi római utantató (Itinerarium) „medio», „ad mediam» szava után kapta egy magyarországi fűrészt is mai nevét, s ez Meliada.

A természetudományi társulat a hó 16-kán tartotta közgyűlését, melyen Szily Kálmán elnökölt. A közgyűlés előterjesztései élénk képet tárják föl a nagy tevékenységről, évről-évre gyarapodó, s a magyar művelt közönségre oly hatással működő társulatnak.

Fodor József titkár mutatta be az évi jelentést, mely részletesen beszámol egy év eseményeiről, az ülésekről, melyek közt vannak a természetudományokat népszerűsítő felolvasó estélyek, a nagy értékű kiadványokról, a pályázatokról, stb. Maga a Természetudományi Közlöny, melyet a tagok kapnak, s a Népszerű előadások gyűjteménye, egész kis könyvtár. A könyvtárhoz vállalat negyedik évkönyvének a harmadik éve történt az esztendővel. Megjelent Emery „A növények élete» című munkája és Darwinnak alapvető munkája, az ember származásáról. A könyvtár kiadói vállalatnak 1381 alírója van. Az országos segélyből kiadta a társulat dr. Gruber Lajosnak „Utmutatás földrajzi helymeghatározásokra» című munkáját, — továbbá Sehenz Gúdnak „Utmutatás földmégességi helymeghatározásokra» című kézikönyvét. A kiadandó munkák közül sajtó alatt van Harsinszky Frigyesnek „A magyar birodalom zsumó-flórája» munkája, Plósz Pál és Csánády Gusztáv tanároknak horvátai kézikönyve, Entz Géza tanárnak a Protozókák szülő terjedelmének munkája. E mű kiadásának költségét Semsey Andor, a társulat tisztelbeli tagja fedezi. A vegytani és kohászati munkákra hirdetett nyílt pályázaton László Éde műegyetemi tanárnégy ajánlatát fogadták el. Herman Ottó megőzött nyert „A magyar halászat kézikönyve» megírására. A társulat tagjainak száma folytonosan emelkedik. A lefolyt esztendőben 336 új tagot nyert, a kikkel a tagok összes száma 5733, ezek közül 132 alapító. Leut-nyr Károly pénztárnok jelentése szerint a társulat tiszta vagyona készpénzben és értékpapírban 59,892 ft, ebből a múlt évi vagyonyarapodás 6300 ft. Az országos érdekű kutatások számlája 8072 ft, a könyvtár kiadói vállalat pedig 5780 ft. Heller Ágost könyvtármester jelentése szerint a könyvtárban van 6556 mű 13369 darabban. A múlt évben a könyvtárra 1984 ft 87 kr költöttek. A pénztárnok és könyvtárnok a szokásos felmentést megkapták.

A közgyűlésen következő pályázatokat tüzték ki: Nyílt pályázattal 1000 forint oly tudományos munkalok előmozdítására, melyek országos érdekű fizikai és meteorológiai vizsgálatokat, vagy az ország viszonyainak e tekintetéből való kitágítást tűzik ki céljokul. A tervezetek f. évi ápril hó 30-ig a titkári hivatalba (Budapest, Lipótváros, Eötvös-tér 1.) küldendők. Titkos pályázatképen a növénytanból: „Tanulmányoztassanak összehasonlítógú boncz- és fejlődéstani szempontból a gyékényfélék (Typhaceae) családjához tartozó nemek (Typha, Sparganium), kiváló tekintettel a virág fejlődésére.» Jutalma a Bugátalapítványból 300 forint. A beküldés határideje 1885 okt. 31-ike. — Az állattanból függőben van a tavalyi közgyűlésen kitűzött következő kérdés: „Kivántatik valamely érdekesebb állat vagy kisebb állatcsoport boncz, szövetei és életana, felvilágosító ábrákkal, önálló buvárlatok alapján.» Jutalma a Bugátalapítványból 300 forint. A beküldés határideje 1884 okt. 31-ike. Ha a pályaművek közül kettő mutatkoznék érdemesnek a jutalomra, a második is 300 ft jutalomban részesíttessék. A társulat Topinard Pál francia anthropologist levelező taggává választotta.

MI UJSÁG?

Lackizonyha-e vagy lakizonyha? Bolgár Emil e lapokban legutóbb közzétett folszólalásában a „lackizonyha» történeti hangományon alapuló elnevezést — mint értelmetlen, — lackizonyhával véli helyettesítendőnek! — A „lackizonyha» elnevezésnek épen úgy nincs semmi köze a „lakomázáshoz», mint a fatengelyű, vas helyett faguzszal összetakólt „Kun László szerkezetek» — az íveges bátrhoz. Mind ezt, mind amazt a nyomorság hozta létre, mely Kun László uralkodása alatt oly mértékben nyomta a népet, hogy lakóhelyéből is kipszultva, gyepthől rakott főzhelyet; és igazonó jószágából is ki-

fosztva, maga vonta nyomorságos szekerét. Ezért ragadt a László és Laci név mindkettőhöz; és ezért használják az elnevezéseket — legalább a Kis-Kunságban — mind e mai napig. — Kisér.

József főherczeg és családja Finnóban tölti a telet. Az idő elég kellemes, s a főherczegi család kocsin vagy gyalog minden nap tesz sétákat.

Az ötvös-művek kiállításán, mely a jövő hóban nyílik meg, két értékes és történetileg szintén becses korona is lesz kiállítva. Ezek a bécsi császári kincstár átengedett kincseivel érkeznek le. Egyik a II. Ulászló majd két láb magas koronája, mely török zsákmanóval ésm s később Ahmed szultán adta át Bocskay Istvánnak, hogy azzal koronáztassa meg magát magyar királylyá, s a békekötés után került Bécsbe. A másik koronát a múlt században találták Nagy-Váradon s a híres anbrasi gyűjteménybe jutott. Mint mondják, b. Calice nagykövet közbenjárására, a szultán is hajlandó kincstárából elküldetni a magyar műtárgyokat, melyeknek kiválasztására gr. Széchenyi Odón pasát kérte föl a kiállítás bizottság.

A fővárosi szabadságsohor nagy bizottságát végre értesítette a budai honvédelmi bizottsága, hogy a nála begyűlt összegeket nem szolgálthatja más célra, mint a mire az adakozók küldték. A sohor-bizottság sokat tanakozott a további gyűjtésekről. A gyűjtő íveket ápril végéig beszedik, felkérve a kerületi bizottságokat, hogy addig a gyűjtést erélyesen folytassák, főleg a budai első kerületben, s Lipótvárosban s Kőbányán, hol eddig az eredmény elenyészően kevés. Elfogadták továbbá a szelvénykönyvekkel való gyűjtés módját. E könyvekben tiz-husz krajczáros szelvény lesznek. Az endék helyeknek mielőbbi kijelölése s a terv elkészítése felől gondoskodni fognak. Eddig az emlékre 53,856 forint 50 kr folyt be, követelés, vagyis hátralék 28,222 ft 10 kr van. A kiadás eddig 3627 ft 1 krt tett. A gyűjtés eredménye tehát 78,451 ft 59 kr. Sokkal többet reméltek.

Bátori Schultz Bódog honvédtábornok 80-ik születésnapját Esztergyomban e hó 14-én fényesen megülte a polgárság. A honmegyei tisztikar üdvözölő sürgönyt küldött az alkalomból a vitéz tábornokhoz, és a megye közönsége nevében is köszöntötte. Az esztergomi ünnepélyt az ottani honvédegylet rendezte. Küldöttség ment Kövesdre az agg hősről, s az érkezőt a közönség már a Dunánál fogadta. Az ünnepély a városi díszteremben folyt le, hol a honvédegylet tartotta rendkívüli gyűlését. Sok és előkelő közönség jelent meg. Az agg férfit lelkes éljenzés fogadta, a mint megjelent. A honvédek nevében Pap János polgármester a Rényi Rezső és Takács Géza főjegyző által szerkesztett szép emlékiratot nyújtotta át, meleg hangú üdvözölő beszéd kíséretében. Az esztergomi ifjúság nevében a jubileum Szabó Mihály t. szolgabíró üdvözölte. Az ünnepelt agasztván milyen megindulva mondott köszönetet. Este Haidinger vendéglőjében százötven terítékű díszlakoma volt, melyen sok felkötözött mondatok a tábornokra. A lakomán az esztergomi dalegyesület is közreműködött.

A lipótvárosi bazilika befejezéséhez még másfél millió forint kellene, a mit sorsjétekből vélnék megszerezhetni. Ha a honfoglalás jubileumát jó későn, például 1893-ban tartják meg, akkor a bazilika talán elkészülhet. A rendelkezésre álló pénzekből most évenként 80,000 ft erejéig építenek.

Az új körút. A fővárosban ismét nagy átalakító munka vált szükségessé. Ez a második körút, mely a külvárosokat szelnie át az osztrák-magyar államvasutól kezdve a Dunáig, melyet az elevátor mozgató érintene.

Az építés megkezdését nemcsak az egyre növekedő forgalom sürgeti, hanem az is, hogy e vonal helyén addig nem lehet építeni, míg a kiszájtások ügye nincs rendezve. A hol lehetett, máris építkeztek s egy-egy ponton, a kis házak közt, paloták, díszes lakok állnak, nem egyszer egészen annyira fére esve az utvonalból, bent a telek mélyén, hogy a bolti helyiségeknek semmi értékük, s általában az építkezés költségeivel sehogy semmi arányban, a mit jövedelmeknek. A közmunkatanácsnál már jelentékeny összegek gyűltek be az e célra megjelölt forrásokból, s a napokban e tünés foglalkozott is már a felszükségesebb teendőkkel. Az első volna, hogy pontosan megállapítsák, mily teher esik az illető ház- és telektulajdonosokra, kik e vonalban vannak, s kiknek a terület kiszájtásából negyed részt kell viselni. Előleges számítás szerint a kiszájtás négy millióba kerül, s ebből kellene a negyedrészét kivetni öleik szerint a tulajdonosokra. Az utczák feltöltése, kövezése 6 milliót vesz igénybe; a gáz és vízvezeték a várost illeti. Másfél millió deficit mutatkozik az eddigi számítások szerint. Hanem ez még anyagos állapot alhoz képest, mily mostoha körülmények közt épült föl a nagy sugárút, melybe még a krach is becsapott.

Felolvasás. A lipótvárosi tásársóok most érdekes felolvasások színhelye. Multkor Gyulai Pál tartott szép felolvasást Petőfi dalairól, legutóbb pedig Szász Károly, ki Arany balladái ismertette, szölvá átánadosan a balladáról, keletkezéséről és irodalmi elemeléről, s részletesen és alaposan Arany balladáiról, melyek megteremték a magyar balladákat, mert Arany előtt költszetünkben rendezes csak utánzások tüntek föl, többnyire német minták után. Szász Károly nehányat fel is olvasott Arany balladái közül.

A Deák-mauzóleum kupolájának falfestményeihez Székely Bertalan újabb négy allegorikus vázlatot készített. A két főkép az 1848-iki átalakulás és a kiegyezés allegorizálása, a másik kettő pedig az átmeneti időszak mozzanatait tünteti föl. A művész nyáron fog e vázlatok festésére s ősz végéig elkészíti.

Farsangi naptár. Január 19-én. Jogász-bál a vígadóban; a protestáns iskola javára bál a budai „Fúczán» vendéglőben. — 20-án. A Fröbel nő-egylet nagy álarozos bálja a vígadóban. Az országos (genyri) kaszinó bálja. Az első budapesti Harczos-egylet bálja a polgári lövéddében. — 24-én. Orvos-bál a vígadóban. — 26-án. Technikus-bál a vígadóban. — Február 1-én. Regatta-bál a vígadóban. — 3-án. A magyar gazdasszonyok nagy álarozos bálja a vígadóban. — 5-én. Gyógyszerész-bál a vígadóban. — 6-án. Pestmegyei-bál a vígadóban. — 9-én. Bölcsöde-bál az Európában. — 12-én. Tisztviselő bálja a vígadóban. — 14-én. Protestáns-bál az Európában. — 13-án. Népművelők bálja a vígadóban. — 16-án. Athleta-bál a vígadóban. — 19-én. Mészáros-bál a vígadóban. — 20-án. Honvéd-bál a vígadóban.

Lavina. Linzéből jelentik, hogy e hó 15-én Hallstadt közelében lavina-omlás volt, mely az erdőt elpusztítva, a vasutat 300 méternyi hosszúságban elrombolta. A hóomlatag 15 méter magas.

Egy külföldre szakadt magyar ember halálát jelentik nekünk Guardagrèl-ből, Olaszországból. Koromzay Antal ez, ki hőiesen végig harcolván a magyar szabadság-harcot, majd az olasz szabadsággyűnyek ajánlta fel karját és életét, s a viharok lecsillapulta után is Olaszországban maradt, ott telepedett meg s boldog családi életet alapított. Hosszu és gyógyíthatlan betegség oltá ki életét mult év december 4-dikén, támasz nélkül hagyva vigasztalan özvegyét.

A budapesti egyetemi gyógyszerészet-tan-hallgatók által, segély- és önképző-egyletük javára, 1884 február hó 5-én a fővárosi vígadó kis termében tartandó zárkörű gyógyszerész-bálra a meghívők már szétküldtettek; a rendező bizottság irodája muzeumkörül 4. sz. földszint, a vegytani intézetben van.

Mexikó rengetegeiben, Magdalena várostól négy mérföldnyire, délkeleti irányban, ismét találtak egy érdekes régiséget, mely Közép-Amerika és lakói-nak magasfokú műveltségét tanúsítja. E régiség egy óriási gú a, melynek talapzata 4350 láb és 750 lábnyira emelkedik. A hatalmas építmény tetőjére kigyózó vonalakban széles kocsint vezet fel. A külső falak gondosan kifaragott négyzögű gránitokból készültek. — Kelet felé a gúlától hasonló magasságra emelkedik egy kis hely, mely teljesen szikla-lakásokra alakítottát át. Több száz 5—16 láb széles s 10—18 láb hosszú szoba van a sziklában. Mindannyi 8 láb magas, ablakai nincsenek s egyetlen nyílásuk néha a tetőzetben van. A falakon számos hieroglif s emberi kezekkel és lábakkal fölruházott alakok láthatók. Köröskörül kőbatorok vannak. Mily időből s mely néptől származnak ez emlékek, nem állapítható meg; de valószínű, hogy a majók őseitől erednek, kiknek utódai Sonora déli részében most is előfordulnak, két szeműek, szőke hajjuk, világos arcuak s a többi indiánoktól erőkesőbb, szorgalom s mérséklet tekintetében előnyösen különböznek. A mostani majóknak is van írásuk s bírnak némi matematikai s eszillagászati ismerettel.

Rendkívül finom tüket mutogattak most London mellett a Kristály-palota nemzetközi kiállításában. Egyik Trajan oszlopát ábrázolja s rajta jelenetek vannak bevéve az angol királyi életéből oly finoman, hogy csak nagyító üveggel lehet meg látni; de azért a tít is fel lehet nyitni s benne még apróbb s hasonlóan díszített tük vannak. A másik sajtáságos tti Vilmos császár szakállából készült, ki egy szálat adt ezelő, midőn a kreuzmichi nagy német tügyárt meglátogatta.

A „Világkrónika» 1884-dik évi 3-ik száma, mely mai számunkkal küldetik szét azon előzetőknek, kik e képes melléklapunkat már megrendelték, a következő tartalommal jelent meg:

Dél csillaga. A gyémántok hazája. Verne Gyula legújabb regénye. (Képpel.) — A római Pantheon. (Két képpel: 1. Viktor Ernámel sirja a Pantheonban.

2. A Pantheon.) — A porosz királyi család gyémántjai. — A szőkőv haszna. — Idegen főnrak a magyar főrendiházban. — A pénzszállítás módja. — Merény-letek Oroszországban. — Testi fenyték a klímáknál. (Képpel.) — Vegyes.

A „Világkrónika» s **„Vasárnapi Ujság»** és **„Politikai Ujdonságok»** előzetői félfévre 1 frt. negyedévre 50 kr. pótdíj beküldése mellett még folyvást megrendelhetik.

A „Jogtudományi Közlöny» január 18-iki (3-ik) száma a következő tartalommal jelent meg:

A válogatott követt felsőbbirósági gyakorlat. Dr. Káncz Ignác poszonyi jogtanártól. — Bírói szervezeti reformkérésel. Dr. Fayer László budapesti ügyvédől. — Jogirodalmi: Die Lehre von den Staatenverbindungen. Von dr. Georg Jelinek. Dr. Nagy Ernő nagybírói jogakadémiai tanártól. — Az államszolgálat jogi természete és a rendezésre államszolgálati jogszabályok elvei. Irta dr. Keleti Ferenc ügyvéd. Dr. Gruber Lajos budapesti ügyvédől. — Törvénykezési Szemle: Böngrészek a végrehajtási törvényből. Hatly Endre nagybírói ügyvédől. — Az 1863. évi 15,910. sz. alatt kelt udvari kancelláriai rendelet 15. §-ához. Dr. Várhelyi Domokos komáromi ügyvédől. — A megtámadási jog kijátszása a csodéljárásban. — Különfélék: Curia kimutatás 1883. január 1-től december 31-ig. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

MELLÉKLET: Tartalommutató a Jogtudományi Közlöny 1883. évi folyamának II. felében közzét Curia Határozatokhoz.

A magyar-francia biztosító részvénytársaság (Franco-Hongroise) életbiztosítási osztályáról 1883. decz. hóban benyújtott 342 ajánlat 946,200 ft összegből. Ebből esik haláleseti biztosítása 173 ajánlat 571,500 ft és kiházasítási biztosítása 169 ajánlat 374,700 ft összegből. — Kiállított 130 haláleseti kötvény 398,400 ft és 193 kiházasítási kötvény 417,110 ft összegből, összesen tehát 323 kötvény 815,510 ft biztosított összegből. — Ez év folyamán érkezett összesen 4088 ajánlat 7,811,850 ft összegből, és kiállított 3582 kötvény 7,352,045 ft biztosított összegből. — A kötvényekhez kiállított előzeteségi igényjegyeknek 4-dik kiorsolása egy kir. közelegző közbizottaliban Budapesten az igazgatóság hivatalos helyiségeiben 1884 január 31-ikén fog megtartani.

HALÁLOZÁSOK.

Bíró Nopcsa László, az erdélyi arisztokrácia legidősebb tagja, b. Nopcsa Ferenc, a királyi fő-udvarmesternek atyja, elhunyt e hó 12-én Déván, 90 éves korában. Nemesk hosszú kort ért meg, hanem nagy multja is volt, melyben a sors fordulóit is érezhette. Sok ideig Hunyadmegye főbírája, aztán pedig 1848-ig főispánja volt, ekkor az oláh muozalmakhoz csatlakozott. Horváth Mihály a „Függetlenség harczának» első kiadásában lesújtó ítélettel emlékeztet meg róla, de a későbbi kiadásban enyhítette, közölve több erdélyi főúr nyilatkozatát. Nopcsa ifjabb éveivel egész mondanók esztakozók, s azokat Jókai is felhasználta egyik regényéhez, „A szegény gazdagok»-hoz. Az agg embert Parkadinban, a családi sírboltba temették el.

Elhunytak még a közlebbeli napok alatt: MILTENTYI JAKAB, pestvidéki törvényszéki bíró, a fővárosi bírói kar egyik legkézzelbbs tagja, 61 éves korában, hivataloskoda a harmadik évében. — NYEKI GYULA, Csánádmegye egyik nagybírtokosa, a gazdasági egylet volt alelnöke, hosszas szünetes után, 47 éves korában, Déván. — CSIKES KÁROLY, nyug. pénzügyi titkár, 69 éves korában, Maros-Vásárhelyt. — SZUMBÁK JÁNOS, tekintélyes kereskedő, megyebizottsági tag s városi képviselő, 66 éves korában, Besztercebányán; ugyanott Köny Ede, nyug. adótárnok, 65 éves korában, a szabadságharcban honvédszázados, ki huszonhét ütközetben vett részt. — FREYBUD LAJOS, a szabadságharcban honvédörög, kit később halálra ítélték, de kegyelemből 20 évi börtönrre változtatták az ítélet, melyből hét évet ki is töltött; a gyöngyösi honvédegylet elnöke, 80 éves korában, Gyöngyösről. — BOROSZKY ANTAL, a szabadságharcban honvéd, legutóbb városi írnok, 50 éves korában, Gyögrében. — BUKOVINSZKY ANTAL, régi honvéd, ki az országos honvédmeházban talált öreg nappjaira ellátást, 67 éves korában, s a Rókus-kórházban emelkedett. — NAGY ISTVÁN, m. k. nyug. honvédszázados, 52 éves korában N. Szalókón. — FRAUENHOFER JÁNOS, m. k. honvédőrhádnyos, 37 éves korában, Nagy-Bácskerekén. — ID. KLIMES KÁROLY, nyug. gazdatiszt, ki a b. Vay esztádnak negyvennégy évig volt tisztartója, 76 éves korában, O. Tordoson. — BELLER ISTVÁN, Szegzárd második bírója. — CZOBEL IGNÁCZ, váczi sz. gőzszőlőgalibíró, ki ifjabb éveiben a tanügy terén is

foglalkozott N. Váradon, s kinek önmérgzéséből eredt rögtön halála, mely még férfikora javában vetett véget életének, mely részvételt kellett Váczon. — KLÁZT EDE, a simegyi urodalom intézője, becsült férfiú, 34 éves korában, Simegyen. — TMOZ FERENCZ, belvárosi tanító, 40 éves korában, Szolokon. — Szentiványi Jóó ÖBÖS, szabadtúri bírtokos, 45 éves korában. — FEJÉR JÁNOS, a mezőtúri takarékpénztár pénztárnoka, 58 éves korában. — GLUCKSTHAL JÓZSEF, orvos, 65 éves korában, Tisza-Földváron. — SZABÓ GUSZTÁV, bányaiigazgatósági fogalmazó, 60 éves korában, Szlatinán. — BRUCK LŐSZACZ, köztisztviselői győri polgár, 66 éves korában. — JÁMBOR MIHÁLY, tiszta-körödi földbírtokos. — ÁBRÁNOVICS JÁNOS, nyug. városi számtiszt, Szegeden; ugyanott CSATÁRY KÁROLY, városi adóbiztos, a szabadságharcban honvéd-százados, 64 éves korában. — GYTKA LAJOS, kir. ügyéségi tisztviselő, Fehérvárlombán. — POLYÁKOVICS MÁTYÁS, ügyvéd, s volt megyei árvászekői ülnök, Újvidéken. — VITSÁK N. JÁNOS, 72 éves korában, Orosházán. — CZEZT VIKTOR, huszárbírdnyos, 31 éves korában, Deesen. — MARESH PAL, a temesvári dalkör karnestere, 58 éves korában. — VANITSER VENCZEL, aradi polgár, 34 éves korában. — KOLBAN KÁROLY, egri járásbeli utbiztos, Ostoroson. — FOK DEZSŐ, személnáriumi tanuló, 20 éves korában, Nagy-Károlyban. — MAROS MÁTYÁS, Nyitra megye nyugalmazott esküdte, 85 éves korában. — APPELBAUM SAMUEL, a galgóczi izr. hitközségnek ötvennégy évig elnöke, 93 éves korában.

Öz. dr. ENTZ FERENCZ szül. Tilhetta Mária, a néhai nagyérd-mű gazdasági író és kitünő kerti gazda özvegye, dr. Entz Géza kolozsvári egyetemi tanár özvegye, 65 éves korában, Budapesten. — KONKOLY THEBA PÁRNÉ szül. Kenessey Alojzia, az utnyos-maróthi törvényszék elnöke néje, 61 éves korában, A-Maróthón. — BR. SZTOJANOVICS JÁNOSÉ, a temesmegyei Lacuzsón s Temesvártl temették el. — HG. HOHENLOHE SCHILLINGSFURST KLODYGNE szül. Eszterházy Franciska, id. gr. Eszterházy Mór volt miniszter leánya, a Finne mellett Ablazsiában, 27 éves korában. — ÖZV. DERÉK ANTALNÉ, Pauler Tivadár miniszter rokona, 50 éves korában, Budapestben; ugyanitt MÜLLERKÉ szül. Ungerheuer Terézia, 62 éves korában; ÖZV. KAPKA JÁNOSNÉ szül. Steger Teréz, Tompa Antal fővárosi ügyvéd anyósa, 81 éves korában. — TÖRÖK ANTALNÉ szül. Preysler Hermia, nyug. pénzügyi titkár néje, 62 éves korában, Szegeden. — ÖZV. NAGY TAMÁSÉ szül. Vajna Teréz, Nagy János közlekedésügyi miniszteri tanácsos édes anyja, 79 éves korában Seps-Szentgyörgyön. — NOWATZI JULIANA postamesterné, ki a régiségeknek nagy szenvedélyű gyűjtője, s értékes gyűjteményt is hagyott hátra, 77 éves korában, Német-Ovárt. — SOMOGYI JÁNOSNÉ szül. Bross Anna, jótékony úrnő, 62 éves korában, Makón. — EÖRÖGH FERENCZÉ szül. János Zsóia, Békés-Csabán, számos tagu családot hagyván maga után. — BERNÁTH LÁSZLÓNÉ szül. Róth Róza, Zemplénmegye egyik tekintélyes bírtokosnéje, 60 éves korában, M. Jesztrében. — IVÁNYI PETRONELLA, 17 éves korában, a honmegyei Palástban. — TOPECKER SÁNDORNÉ szül. Szentimányi Emilia, 57 éves korában, Nagy-Váradon; ugyanott VEGH MARISKA, a társaskörök egyik fiatal hölgye. — LAZAR MIHÁLYNÉ szül. Tóbiás Judit, 61 éves korában, Holdmező-Vásárhelyen. — ROMÁN GYÖRGYNÉ szül. Nagy Rozália, 57 éves korában Aradon. — BOGDÁN FERENCZÉ szül. Okros Anna, 25 éves korában, Szegeden. — SCHWINGELSHÖFEL RIKHÁRDNÉ szül. Hufnagel Henrietta, 24 éves korában, Sopronban; ugyanott SCHLINTER SÁNDORNÉ szül. Stöger Karolina, 37 éves korában. — BARLÓGH ANNA, Mihovics Gyula ref. hittanár és főiskolai lelkész nagynéje, 72 éves korában, Sárospatakon.

SZERKESZTOI MONDANIVALÓ.
D. J. Az „Éjjel»-t közlebből adjuk.
H. J. A formának eléggé urnak; de versei tartalma meglehetősen seletes. Tetszős formájuk dacára nem találunk köztük közölni való.
Hít. Súlyos gondolatokat, nem hozzájuk mért erővel, nehezen kezel. Szép s eszedűs részletek vannak benne, de nem bírja a meggyőző forma által érvényesíteni a tartalmát. Közölhetők nek nem találunk.
A zúzó váromron. A költői nyelvel s formával egyáltalában nem bír. Tartalma is jobbra reménytelenül ugyan; de a zöttyögős, nehezes, rhythmustalan versekben az a kevés sem bír benne kidomborolni, a mi jobb kidolgozás mellett eleszushatna.
Szegzárd. Dr. S. I. Az újabb kiadományt köszönettel vettük, s közlését legközelebb megkezdjük.

Czakó Örszi (románéz), olyan chablonszeri: tárgy, hangulat, verselés — a milyet száraz elolvasatnak egyvegből, a nélkül, hogy egy is maradó benyomást tenne és hagyva hátra. Ugyanezt mondhatjuk a másik románézról és a költői levél-féle versről (Mariska hűgomnak). Némi gyakorlottság a verselésben még nem jögzem a nyilvánosság elé léphetésre.
A máglyára lelt. Az ítélet maga is nagyon gyöngén, csak külsőleg s prózáilag van indokolva; a megszabadulás — a vádoló vártalon bűnbánata által — még kevésbé elfogadhatólag. A kidolgozás még gyöngébb, mint a hogy el van gondolva. A másik (Szobában) valamivel jobbaeska, de nagyon egyhangu.
M. B. A mostaniakról (Dalok) sem mondhatunk többet, mint az előbbiekről. Biz ezek nagyon alul

maradnak a mi igényeink színvonalán s hogy szerzőjük azt elérje, egyhamar legalább, alig remélhető.
H. J. A két dal nem volna épen rossz; van bennök némi hangulat. De micsoda ritmik az ilyenek: addam én — nyitász meg? feledék én — értenel; a forma nem fődolog, de oly mellékessé tenni, hogy ne is létezzék, lyrai versben még sem lehet.

SAKKJÁTÉK.
1257. számú feladvány. Salminger J.-tól.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 1252. sz. feladvány megfejtése.
Hofman Fr.-tól.
Megfejtés.
Sötét.
Világos.
1. Be1—d1 g5—g4 (a)
2. Vd4—e5 H:V
3. Hd3—e3—f4 matt.
1. e4—d3:
2. Fe2—h3 ? Ke6—f5
3. g2—g4 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Filöp József, Budapestben: K. J. és F. H., Andorfi Sándor, Kovács István, Szatmari, Vass János, A pesti sakk-kör.
Rövid értesítések: Budapest: E. M. és E. Gy. Kétnk bővelit midősítást az Erkel-sakk-társaság helylével és működéséről.
Addig is még egyszer ajánljuk az 1255. sz. l. A pesti sakk-kör f. hó 27-én tartja rendes évi közgyűlését.

HETI NAPTÁR. Január hó.

Nap	Katolikus és protestáns	Ürög-Orosz	Izraelita
20 V	2 János sz. n.	2 Fáb. s S. v.	8 A I. D. Gy.
21 H	Ágnes sz. vt.	Ágnes	9 Polieuk vt. 23
22 K	Vince vt.	Vince	10 Nisszen, 6:24 Hebron
23 S	Bold sz. évj.	Imrike	11 Theódos ap. 25
24 C	Timót pk. vt.	Timót	12 Tazúna, 26 Hénok
25 P	Pal fordulása f. Pal fordulása	13 Jermul	27
26 S	Polikárp pk. vt. Polikárp	11 Szab. t. v. 28 S. N.	

Holdváltások: ● Újhold 28-án 5 ó. 28 pk. regg.

Tartalom.
Szöveg: A főrendiházról: 1. Gróf Zichy Nándor. 2. Gróf Keglevich István. — A világ kereké meg nem áll. Koltemény. Jankóitól. — Székely támad, székely bájja. Történeti beszély a XVII. századból. Irta P. Szentgyörgyi Károly. — A japáni festészetéről. — Az emberiség oszlakhelye. — A győztes Bertók. Elbeszélés. Irta Sienkiewicz Henrik. Lengyelből fordította: Csopcy László. — A florenzi dom új homlokzata. — Egyveleg. — Török koldusnó. — Jégtörés. — Az öt szellem templomának belseje Kantonban. — Miért lett Petőfi katonává? Uduardi Caerua Istvanról. — Irodalom és művészet. — Köztisztetésk és egyletek. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.
Képek: Gróf Zichy Nándor. — Gróf Keglevich István. — Japáni rajzok: 1. Légyhajtó. 2. Patkányos játéka. 3. Tengeri nyul. 4. Apicák csoportja. 5. Somin kocsin. 6. Kosárrészató. 7. Vászúra menő paraszt. 8. Fialat japáni nő. 9. Japáni nő a tükör előtt. 10. Faláraz. 11. Tengeri nyul. 12. Lakk-koldus. Hokusai rajza után. — Jégtörés. — Az öt szellem templomának belseje Kantonban. — A florenzi dom új homlokzata. — Török koldusnó.

Felelős szerkesztő: Nagy Mikló.
(L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete Satin merveilleux (egész selyem), 1 frt 15 kr.

egy hatzáró hasábrótt petitor, vagy annak helye... 10 kr. Bélyegdíj külön minden ígatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdtetmenyeket elfogad... BÉCSBEN: Dukas M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelk A. Stubenbastei 2.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György es. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

„OLCSÓ KÖNYVTÁR“

Szerkeszti

GYULAI PÁL.

Az „Olcsó Könyvtár“ célja minél olcsóbb aron juttatni a magyar közönség birtokába a hazai és külföldi jeles írók kisebb műveit. E könyvtár leginkább a kisebb regények és eposzok, beszélek s költői elbeszélések, költemények és színművek tára, de nincsenek kizárva belőle az irodalom más ágai is, kivált oly történelmi kisebb munkák, melyek tartalmuknál fogva és formaszépségére nézve kitűnnek.

kal kicsin kedveskedni, mint inkább elismert besú művekkel. A hazai és külföldi remekírókból a legkiválóbb műveket közöljük s főlegemintjük egyszerűen, a melyek még nem voltak összegyűjtve, vagy önálló kiadásban nem jelentek meg, s így a közönségre nézve mintegy elveszetteknek tekinthetők. De adunk néha új műveket is, s a szakértő szerkesztőség megalogatásban, a jó ízlés mellett kiváló figyelemmel lesz a magyar közönség szükségére is, hogy könyvtárunk ne csak olcsóságával

nal, hanem tartalmánál fogva is magyar családi könyvtárunk emelkedhessék. Minden füzet önálló könyv lévén, külön is megszereshető. Épen azért nem nyitunk reá előfizetést, hogy mindenki azt a füzetet vehesse meg, a melyre szüksége van. Az évenként megjelenő füzetek száma nincs meghatározva, sem időhöz kötve. A körülmények szerint adunk évenként 20—30 füzetet, s ha a vállalat a közönség részvételével találkozik, ennél többet is.

Az Olcsó Könyvtár eddigi megjelent füzetei:

- 1. Csokonai Vitéz Mih. Dorottya. 20 kr.
2. Bret Harte kaliforniai beszélei. 40 kr.
3. Kölcsey Ferenc elbeszélései. 20 kr.
4. Macaulay T. B. Machiavelli. Angolból fordította B. P. 20 kr.
5. Kerényi Gyula összes költeményei. 1840—1851. 60 kr.
6. Sandeau Gyula. A montsbreyi kastély. Beszély. 20 kr.
7. Kármán József. Fanni hagyományai. Beszély. 20 kr.
8. Solihub gróf. Először világ. Orosz beszély. 20 kr.
9. Sciglietti Ede. Liliomfi. Eredeti vígjáték. 20 kr.
10. Dickens Károly. Karácsonyi ének. 20 kr.
11. Gogol Miklós. Beszélyek az orosz elétől. 20 kr.
12. Chateaubriand. Atala. Franciaából ford. Csiky K. 20 kr.
13. Tennyson Alfred. Király-idyllek. 20 kr.
14. Macaulay T. B. Lord Bacon. Angolból ford. B. P. 40 kr.
15. Kemény Zsigmond. Szerelem és hiszág. Beszély. 20 kr.
16. Hugo Victor. Hernani. Szomorujáték. 20 kr.
17. Kölcsey Ferenc válogatott szónoki művei. 60 kr.
18. Jókai Miklós B. Egy igaz ember. Beszély. 20 kr.
19. Consuecia H. A szegény nemes. Flamaud beszély. 40 kr.
20. Pope S. A műbirálatról. Tanköltemény. 20 kr.
21. Pálffy Albert. Egy kastély az erdőben. Beszély. 20 kr.
22. Boissier Gaston. Virgíli. Fordította Vég. Arth. 20 kr.
23. Solihub gróf. A gyógyszerészné. Beszély. 20 kr.
24. Macaulay T. B. Milton. Angolból fordította B. P. 20 kr.
25. Goethe. Iphigenia Taurisban. Dráma. 20 kr.
26. Beaumarchais. Figaro házassága. Vígjáték. 50 kr.
27. Gyulai Pál. A vén színesz. Beszély. 20 kr.
28. Stifter Adal. Brigitta. Beszély. 20 kr.
29. Gauthier Th. A halacsere. Beszély. 20 kr.
30. Macaulay T. B. Byron. Angolból fordította B. P. 20 kr.
31. Jerrold Douglas. Zsák Mór. Beszély. 20 kr.
32. Eynaud A. Ferizade dala. Beszély. 20 kr.
33. Cuzcor Gergely népies költeményei. 40 kr.
34. Prescott H. E. Schaffer Magdaléna. Beszély. 40 kr.
35. Sayous E. A monoglok 17 törése Magyarországra. 20 kr.
36. Zichy Antal elbeszélései. 20 kr.
37. Quinstus Horatius Flaccus. A költészetről. 20 kr.
38. Flegler S. A magyar történetírás történelme. Sayous E. A magyar történelmi kétfórsal. 60 kr.
39. Sand György. Az ördög-meséi Beszély. 20 kr.
40. Lessing G. E. Laakoon. 20 kr.
41. Kocska Pál. Farsangok halandók. Beszély. 20 kr.
42. Csokonai Vitéz M. Lilla. 20 kr.
43. Merimée Prosper. Carmen. Beszély. 20 kr.
44. Nagy Ignác. Tisztújítás. Vígjáték. 40 kr.
45. Murray E. C. Grenville. Rajzok a francia politikai életből. Ang. ford. Belényesi G. és Huszár J. 60 kr.
46. Frankó Vilmos. II. Lajos és udvara. Történelmi rajz 20 kr.
47. Sand György. Leonci lélek. Beszély. 20 kr.
48. Michellet Gyula. Lengyel- és Oroszország. 20 kr.
49. Flegler Sándor. Kölcsey Ferenc. 20 kr.
50. Geadányi József. Egy falusi notáriusnak budai utazása 40 kr.
51. Plouvier Ed. Beszélyek. 20 kr.
52. Feuilleit Octav. Töröcsur Julia. Elbeszélés. 20 kr.
53. Karáczy Ferenc. Bányamegyének gyötrelmei. 20 kr.
54. Tolstoj L. N. gróf. Családi boldogság. Beszély. 40 kr.
55. Kisfaludy Károly. Tihamér. Beszély. 20 kr.
56. Flegler Sándor. Szalay László és munkái. 50 kr.
57. Sciglietti Ede. Magyar színeszék életrajzi. 40 kr.
58. Vasilladis Sz. N. Galatea. Dráma. 20 kr.
59. Dayka Gábor költeményei. 20 kr.
60. Karáczy Ferenc. Bányamegyének gyötrelmei. 20 kr.
61. Gogol Miklós. Buljba Társas. Beszély. 30 kr.
62. Kisfaludy Károly. Irene. Szomorujáték 5 felvonásban. 30 kr.
63. Zsilinszky Mihály. Kupecky János. 20 kr.
64. Körner Tiv. Zrínyi. Szomorujáték. Ford. Szemere Pál. Körner Zrínyijéről. Bíraltat, írta Kölcsey Ferenc. 40 kr.
65. Csokonai Vitéz M. Odák. Két könyvben. (1794—1804.) 60 kr.
66. Andelen. Regék és mesék. Fordította Milez Béla. 30 kr.
67. Kisfaludy Károly vig. beszélei. 40 kr.
68. Quida. Egy pár kis facipó. Beszély. 40 kr.
69. Theuriet. A Buzavirágék háza. Beszély. 30 kr.
70. Schiller. Mózes sültéde. Fordította Jurany Gusztáv. 20 kr.
71. Taine H. Az eszmény a művészetben. 20 kr.
72. Lessing. Bölcs Nátán. Dráma költemény. 20 kr.
73. Beszé. Angusztnus családja és kora. 20 kr.
74. Lindau Pál. Molibere. Németből fordította Bánfi Zs. 20 kr.
75. Feuilleit Octav. Egy nő naplója. Regény. 20 kr.
76. Macaulay. Barde Bertrand. Ang. ford. Angyal Dávid. 20 kr.
77. Molibere. A bot-eszmélta doktor. Vígjáték. 20 kr.
78. Louis-Lande L. Cameron. 20 kr.
79. Bodentéd Frigyes. Shakespeare élete és művei. 20 kr.
80. Merimée Prosper. Colomba. Beszély. 40 kr.
81. Hercegnéi Dániel versei. Hatodik kiadás. 20 kr.
82. Kisfaludy Károly. Családok. Vígjáték 4 felvonásban. 20 kr.
83. Arago és Vermad. Az ördög naplója. Vígjáték. 20 kr.
84. D'Haussonville. Sand György. Franciaából. 20 kr.
85. Teleki László gróf. Kegyeze. Szomorujáték. 40 kr.
86. Hejze Pál. A gróf kastélyban. Beszély. 20 kr.
87. Musset Alfred. Ne fogadj fel soha semmit. Vígjáték. 20 kr.
88. Richard Mario. Jean esküvője. Beszély. 40 kr.
89. Balzac Edward. A jövő nemzedéke. Regény. 40 kr.
90. Karr Alfonz. A normandiai Pelmelog. Regény. 50 kr.
91. Pulasky Ferenc. Eszmék Magyarorszag története philozophiajához. 30 kr.
92. Macaulay T. B. A pápaság. Angolból ford. B. P. 20 kr.
93. Mézidor Ignác. Kartigán. Regény. Ötödik kiadás. 20 kr.
94. Amerikai nők. Bajnokok Beszélyek. Ang. I. György A. 20 kr.
95. Kölcsey Ferenc versei. Ötödik kiadás. 60 kr.
96. Zschokke Henrik. A szegény viitshirei lelkes naplójából. Beszély. 20 kr.
97. Kont Ignác. Aristophanes. 20 kr.
98. Cherubini Victor. Apéji király. Elbeszélés. 20 kr.
99. Hugó Károly. Bankár és báró. Szomorujáték 3 felv. 20 kr.
100. Szidányi Sándor. Történelmi rajzok. 60 kr.
101. Csengery Antal. A magyar közoktatás és köznevelődés némely főbb kérdéseiről. 50 kr.
102. Vautier Gy. A keresztanya. Beszély. Franciaából ford. Márkus Miklós. 30 kr.
103. Kisfaludy Károly versei. VII. kiadás. 30 kr.
104. Bérczy Károly. A gyöngyűlt sz. Beszély. 20 kr.
105. Gaius Valerius Catullus versei. Ford. Csengery János. 30 kr.
106. Sciglietti Ede. A trónkereső. Szomorujáték 5 felv. 20 kr.
107. Theophrastus jellemrajzi. A görög eredetiből ford. Hunfalvy János. 20 kr.
108. Gyulai Pál. Dr. Eötvös József. Emlékezésed. 20 kr.
109. Lamarine. Henriose és Abelard. Fordította Erhardt. 20 kr.
110. Olasz beszélyek. Írták Brivilla. Ötletazonos és Sara. Olaszból ford. Huszár L. és Mócs Zsigmond. 20 kr.
111. Augier Emil. A Fourchambault család. Színmű. 20 kr.
112. Pálffy Albert. A szepi ház. Beszély. 40 kr.
113. Tennyson Alfred. Arden Enoch. Angolból János G. fordította Timkó Iván. 20 kr.
114. Turgenjev Jedin. Tavasszi hullámok. Regény. Oroszról fordította Timkó Iván. 20 kr.
115. Parina Salvatore. Két szerelem. Regény. Olaszból ford. Nyitrai József. 40 kr.
116. Goethe F. Hermann és Dorottya. Ford. Hegedűs I. 20 kr.
117. Pálffy Albert. Az itélőmérés leánya. Tört. beszély. 20 kr.
118. Macaulay T. B. Nagy Frigyes. Angolból fordította Szemikirályi Móricz. 40 kr.
119. Thierriert. Vayvonná asszony. Beszély. Francz. I. Ujkéri. 30 kr.
120. Puskin Sándor. Anyágné Eugén. Regény versekben. Oroszról fordította Bérczy K. Második kiadás. 30 kr.
121. Beaumarchais. A seviliai borbély. Vígjáték négy felvonásban. Franciaából fordította Paulay Ede. 60 kr.
122. Szalay László. Mirabeau. 30 kr.
123. Gaal József. A peleskei notárius. Bohózat három szíjsházban négy felvonással. Negyedik kiadás. 40 kr.

Singerstr. 15. PSERHOFER J.-féle győgszertár Bécsben.

Vértisztító labdacok, ezáltal egyetemes pilláknak nevezetve, teljes joggal megérdemlik a labdacok már ezerszeresen nem bizonyították volna esodás hatását. A legújabb esetekben, mikor számos más orvosság használatán jelt alkalmára, e pillák által számtalanszor és pedig rövid használat után, teljes gyógyulás állt be. 1 doboz 12 labdaczól áll. 1 tekerés 6 dobozzal 1 frt 4 kr., kérmén ellen utánvételel 1 frt 10 kr. (Kevésbé 1 tekerésnél nem szállították.) Számtalan levdékeslet, melyekben a labdacok fogynak a legkülönböztöb és súlyos betegségek történt főleggyógyulásként közönséget mondanak. Mindenké, a ki csak egyszer tett valkú kísérletet, tovább ajánlja a labdacokat.

A sok köszönő iratból közölünk néhányat: Walthofen az Ybis szell. 1880 november 2 Nyírvaso közönség! Tékintetes ur! 1802 óta szenvedtem aranyeres bántalomban és hnygródságban; orvosoltattam is magamat, de minden siker nélkül, sajgom mint zoszából vált, egy hogy 140 múltval heves hasfájást is éreztem, (a belék desze amporodása következtében); teljes étvágytalanság állott be, s mihielyt csak a legeszkélyebb ételt vagy egy korty vizez nyeltem is le, alig bírtam a putafás, neház zidás és faldósda miatt egyenesen állni, mígsem végre az Ön, csaknem esodátos hatáson vértisztító labdacok használatára folyamodtam, melyek nem tövcsztették el hatékonyt, s csomagot csaknem gyógyítatlan bajomból kieleketesen megszabadított. — Minék következtében én a tekinetes urnak vértisztító labdacos s más orvosi győgszertárral szem győztos hállon s elismerésemel elégszókép kifejeztem. — Kiváló mély tiszteltet!

Oellinger János. Tisztelt uram! Szerencsés voltam, véletlenül az Ön vértisztító labdacoshoz juthatni, melyek nálam esodákat okoztak. Ezek óta szenvedtem főfájás- és szédülésben; egy határón 10 dhot adott az Ön kitűnő labdacosból, s e 10 labdacos új teljesen helyre állított hogy esodátos. Köszönettel kérek újabb 1 tekerésért. Pecske, 1881 márc. 13. Parr András. Bilitz, 1874 június 2. Tisztelt Psershofer úr! Iráselileg két nekem is sok másoknak is, kiknek az Ön vértisztító labdacos-egészítő visszaadta, forró hószénáztatást kifejező, így sok betegségek labdacosai a legeszkélyebb győgszertár tanusított, a hol már minden más szor haszaltal volt. Nőnek

Amerikai köszvény-kenőcs, gyorsan és biztosan ható, köztételtől legjobb szor minden köszvényes és csúdos is be nevezetesen háztartásban, fogszéplőség, gőrcs, ideges fogfájás, fejfájás, fül-szaggyás, stb. stb. ellen 1 frt 20 kr. Anatherin száj-víz, cs. k. szab. valódi, általában elismert legjobb fogfentartó szor, 1 üvege 1 frt 40 krajczár. Szem-essencia, Dr. Romerhausen-tól, a látás erősítésére és fenntartására; eredeti üvegekben 2.50 és 1 frt 50 kr. Chinai toilette-szappan, a legkülönböztöb és szappangyártás terén. Használatá után a bőr bárszony sima less és igen kellemes szagot tart meg. Igen sokig tart éski nem szárad. Egy darab 70 kr.

Fiaker-por, Általánosan ismert jeles háziázer szor, 1 doboz 35 kr. Fagy-balszam Psershofer J.-tól, évek óta legbiztosabb szornek van elismerve, mindennemű fagybajok és idült sebek stb. ellen. 1 tégey 40 kr.

Élet-essencia (prági cseppek), jeles szor emésztés mindennemű elstelt bajok ellen, Eg. üvege 20 kr. Valamennyi francia különlegesség raktáron tartatik, vagy kívánatra pontosan és legeszkélyebb beszerzetik.

Postal küldemények 5 frt aluli megrendeléseknél csakis az összeg előleges beklüdesse mellett, nagyobb összegűeknél utánvéttel is eszközölhetnek. A legtebő elősorolt specialitások kaphatók Budapesten, TÖRÖK JÓZSEF győgszertárban, király-utca 12. sz. alatt is. 1338

BRAUSWETTER JÁNOS SZEGEDEN

Magyarhon első, legnagyobb és legjobb hírnevű óráüzlete. cs. kir. és m. kir. szab. chronometer és múórárs, föltárlója az első egyedüli kulcs nélküli fölhuzható remontoir inga-óráknak stb. stb. Kifülszta: London 1871. Kecskemét 1872. Bécs 1873. Ujvidék 1875. Szeged 1876. Páris 1878. Székesfehérvár 1879. Arany- s ezüst szeórák, egy kulcs nélküli ingaórák (újabb szab. találmányom szerinti), továbbá minden egybarmű órák és ezüst óralanccok előnyös részletfizetéssel és 10 évi jótállás mellett. Levélbeli megkeresésekre pontosan válaszoltatik. Képes árjegyek kívánatra bérmentve. Javítások pont. eszközöltenek.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György es. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

EGY REGI UDVARHÁZ

UTOLSÓ GAZDÁJA. IRTA GYULAI PÁL. DÖRRE TIVADAR RAJZAIVAL. HARMADIK KIADÁS.

Ára füzve 1 frt 40 kr. Díszkötésben 2 forint.

„TRIUMPH“ szabdalmú, répa- és gyökér-érvényű, tőrív és szél, felmúlhatlannak ismert. Képeség órántal 70000 kő durvább vagy finom szelre; új 25 frtől 50 forintig. Továbbá csak 35 frt 1045 frt, tőrív és szél, szalma, egyéb zöldség- és gyökér-érvényű, szabdalmú, répa- és gyökér-érvényű, tőrív és szél, felmúlhatlannak ismert. Képeség órántal 70000 kő durvább vagy finom szelre; új 25 frtől 50 forintig. gyarában Bécs, (Währing.) 7659

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható — az osztrák tartományok számára Szelinszki György es. kir. egyet. könyvtáránál Bécsben, I., Stefansplatz Nr. 6.

UTAZÁSOK KÖNYVTÁRA

SZERKESZTI A MAGYAR FÖLDRAJZI TÁRSASÁG. I. KÖTET. EUROPA ÉS ÁZSIA KÖRÜLHAJÓZÁSA A VEGÁN BARÓ NORDENSKIÖLD ADOLF ERIKTL. ÁTDOLGOZTA VARGA OTTO TANÁR. Ára füzve 2 frt o. é.

II. KÖTET. A ZAHARÁTÓL AZ ARABÁIG. UTAZÁS EGYPTOMBAN ÉS PALESZTINÁBAN. ASBÓTH JÁNOS. IRTA. SERPA PINTO UTAZÁSA AFRIKÁN KERESZTÜL. ÁTDOLGOZTA DR. BROZIK KÁROLY tanár. BEVEZETÉSÜL A DÉL-AFRIKÁBAN TETT UTAZÁSOK VÁZLATÁVAL THIRRING GUSZTÁV. Ára füzve 2 frt o. é.

TARTALOM: Első rész: Egyiptom. Az „Espero“ felvételén. — Alexandria — Kairo. — Kairo mesétek. — Lotos das a kedi nál. — Kairoi m. gyarok. — Fantázia. — Heliospis. — A gíz piramis sok. — A sphinx. — Memphis. — Második rész: Palestina. A „Ve las“ felvételén. — Bejrút. — J. fába. — Jeruzsálem. — Jeruzsálem. — Jeruzsálem. Az osztrák zarándokok. — Jeruzsálem. A szent sír. — Jeruzsálem. Az oroszok klastrom. — Jeruzsálem. A haromszék-Serif Jeruzsálem A ralu a fal. — Arabok és B. dui ok. — Jerkoba. — Jordan és H. tél. ger. — A Júdei sivatag. — Bethleham. A Tartalom: A Dél-Afrikában tett utazások vázlatával. — Teherbörök keresése. — Dombóloti Kalandok. — Husz napi nehez aggodalom. — Belmonte. — A Ganguellák. — Az Ambuallók közt. — A Baroec-k országában. — Lucuma és a Nozi-Oa-Tunya. — Mangyato. — A Valon túli közlérság. — Utam vége.

